В Акорде состоялось торжественное награждение граждан, активно участвовавших в противопаводковых мероприятиях

Стр. 2

"Millet olarak birbirimize ne kadar sıkı sarılırsak sorunların üstesinden o derece kolay geliriz"

3. Sayfa

AHISKA

6+

21 HAZİRAN 2024
SAYI 25 (993)

KURUCUSU
ZIYATDİN KASSANOV

KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ AHISKA TÜRK KÜLTÜR MERKEZİ ULUSLARARASI YAYINI

DATÜB
DÜNYA AHISKA TÜRKLERİ BİRLİĞİ
THE WORLD UNION of AHISKA TURKS

Dünya Ahıskalı Türkler Birliği Etnospor Kültür Festivalinde Ahıskalı Türk Toplumunu Temsil Etti

8. Sayfa

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ГОРОДСКОГО ФИЛИАЛА АНК

Стр. 6

Dünya Ahıskalı Türkler Birliği'nden Yeni Büyükelçi Sedat Önal'a Ziyaret

8. Sayfa

TEŞEKKÜRLER, TİKA!

8. Sayfa

Қапшағай: Қазақстанның туризм жұмағы

7-бет

ЕЛІМІЗДЕ ӘКЕЛЕР КҮНІ ҰЛЫҚТАЛДЫ 3-бет

Жаңа заң - қазақ тілін дамытуға жаңа қадам 12-бет

Қазақстанның жаңа даму стратегиясы: «Мықты аймақтар — ел дамуының драйвері» ұлттық жобасы 9-бет

Қазақстанның білім беру саласындағы түбегейлі өзгерістер: мектеп құрылысы және цифрлық трансформация 10-бет

РАЗГОВОР О ВАЖНОМ

Стр. 5

Көклен, Албасты, Пері... Қазақ мифологиясындағы кейіпкерлер қалай пайда болған? 5-бет

2 21 Haziran 2024 Sayı 25
21 Маусым 2024 ж. № 25

RESMİ
ОФИЦИАЛЬНО

AHISKA GAZETESİ
«АХЫСКА» ГАЗЕТІ
AHISKA

В Акорде состоялось торжественное награждение граждан, активно участвовавших в противопаводковых мероприятиях

Глава государства выступил на торжественной церемонии по случаю награждения граждан страны, активно участвовавших в противопаводковых мероприятиях.

В начале своего выступления Президент отметил, что стихийное бедствие этого года стало одним из самых разрушительных в истории нашей страны. В 10 регионах Казахстана было введено чрезвычайное положение. По всей стране было повреждено более 19 тысяч жилых домов.

— В критический момент наш народ проявил подлинную солидарность. Общими усилиями мы смогли противостоять природной стихии и вновь продемонстрировали наше единство. Спасатели, военные, сотрудники органов внутренних дел и акиматов день и ночь боролись со стихией. Храня верность присяге, они безупречно исполнили свой долг перед Родиной, — сказал он.

В борьбе с наводнениями приняли участие более 63 тысяч сотрудников силовых структур. В ходе спасательных операций было эвакуировано более 120 тысяч человек, в том числе 40 тысяч детей.

— Это стало результатом большой работы наших спасателей и пилотов. Абишу Кекильбаеву принадлежат слова: «Для человека, любящего свою страну, самое большое горе — оказаться оторванным от судьбы своего народа». С первых дней стихийного бедствия особую активность проявила Национальная волонтерская сеть. Более 50 тысяч волонтеров организовали караваны милосердия. Добровольцы участвовали в доставке продуктов питания и других предметов первой необходимости в затопленные регионы. Значительным вкладом в общее дело стала акция Ассамблеи народа Казахстана «Жүректен жүрекке», — заявил Президент.

Глава государства выразил признательность родителям школьницы из города Кентау Гаухар Шаймерден, которая направила все свои сбережения жителям Кульсары. Также он отметил вклад жительниц Атырауской области 90-летней Орынши Токтыбаккызы и Алии Досмухановой.

Далее Президент Казахстана поблагодарил братские государства, международные компании и организации за предоставленную помощь.

— Не зря говорят, что истинная дружба познается во время бедствий. Некоторые иностранные граждане специально прибыли в нашу страну, чтобы лично помочь пострадавшим людям. Пользуясь случаем, выражаю искреннюю признательность нашим зарубежным партнерам и друзьям за поддержку, — отметил он.

Как сказал Глава государства, во время паводков проявились единство и солидарность нашего народа.

— Когда подступила большая вода, наши соотечественники по зову сердца пришли на помощь спасателям, борющимся со стихией. Исключительную самоотверженность и подлинное мужество они проявили, помогая ответственным службам в зонах подтопления. Многие на собственном транспорте вывозили людей и животных. Тысячи неравнодушных граждан участвовали в строительстве защитных насыпей. Благодаря общим усилиям нам удалось избежать худших сценариев развития событий, — заявил Президент.

Касым-Жомарт Токаев высоко оценил усилия волонтеров и назвал их героями нашего времени, воплощением подлинного патриотизма и ответственного гражданства.

— Я уделяю большое внимание развитию добровольческого движения. Как вы помните, 2020 год был объявлен мной Годом волонтера. За прошедшее время волонтерская деятельность в нашей стране вышла на качественно новый уровень. Силами добровольцев были реализованы важные инициативы и проекты. Но самое главное — мы пробудили в людях деятельное стремление участвовать в жизни государства и общества, следовать созидательным ценностям и установкам. Именно люди — главная движущая сила всесторонних преобразований в нашей стране. Убежден, что для успешной реализации начатых нами масштабных реформ необходима консолидация усилий всех граждан, — сказал он.

Президент напомнил, что людям, оставшимся без жилья, были выделены средства на строительство домов за счет фонда «Қазақстан халқына». Всего будет построено более 2200 жилых домов и отремонтировано около 10 тысяч.

— Значительные средства на ликвидацию последствий паводков были выделены отечественными предпринимателями. Таким образом они на деле показали подлинную заботу о родной стране. В этом и заключается ответственность бизнеса и его забота об интересах народа. В то же время надо отметить, что далеко не все крупные предприниматели откликнулись на призыв помочь пострадавшим гражданам. Здесь присутствуют предприниматели, которые, напротив, откликнулись и внесли очень большую помощь в дело спасения наших граждан от небывалых паводков. Что касается имен оставшихся в стороне бизнесменов, нам они известны, хотя мы никого не принуждали, это дело добровольное — заявил Глава государства.

Президент в своем выступлении прокомментировал нападение на казахстанского журналиста в Киеве.

— В Казахстане взят курс на укрепление верховенства Закона. Мою принципиальную позицию вы знаете: в стране должен царить Закон и Порядок, другими словами, законопорядок. Все коллизии, разногласия в нашем обществе следует решать исключительно в правовом поле, на основе действующего законодательства, в соответствии с основными международными нормами. Именно с этой точки зрения необходимо рассматривать происшедшее вчера преступление в Киеве в отношении гражданина Казахстана Айдоса Садыкова. Мною поручено по линии дипломатического ведомства и правоохранительных органов направить официальные запросы украинской стороне по данному серьезному инциденту. В случае необходимости казахстанские официальные органы готовы подключиться к расследованию для оказания содействия в выявлении истины, — подчеркнул он.

В заключение Касым-Жомарт Токаев выразил искреннюю признательность всем гражданам, участвовавшим в ликвидации последствий стихийного бедствия.

— Как вы знаете, в стране была запущена экологическая акция «Таза Қазақстан». Это очень важный социальный и даже политический проект, призванный объединить усилия во имя общего дела, благоустроить наши города и села, развить экологическое сознание в обществе. Его инициаторами стали, прежде всего, такие же ответственные граждане, как вы. Трудовой подвиг, совершенный во имя страны, никогда не будет забыт. Поэтому сегодняшние награды — это проявление безграничной благодарности народа, — подытожил Президент.

На церемонии награждения также выступили делопроизводитель общественного объединения инвалидов «Заңғыптар арманы» Алия Досмуханова, экскаваторщик ТОО «Основание» Владимир Царик и регулировщик воды Актюбинского филиала РГП «Казводхоз» Шынгыстау Абдиев.

Затем Глава государства наградил спасателей, волонтеров, тружеников, общественных деятелей, военных, врачей и предпринимателей, а также руководителей крупного бизнеса, принимавших активное участие в противопаводковых мероприятиях.

"Millet olarak birbirimize ne kadar sıkı sarılırsak sorunların üstesinden o derece kolay geliriz"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kurban Bayramı dolayısıyla yayımladığı mesajında, "Millet olarak birbirimize ne kadar sıkı sarılırsak sorunların üstesinden o derece kolay gelir, mücadelemizi o derece başarılı veririz. Bayramlar vasıtasıyla yeniden tazelediğimiz kardeşliğimiz, yardımlaşma ve dayanışma şuurumuz bu bakımdan ayrıca önemlidir" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kurban Bayramı dolayısıyla yayımladığı mesajında, tüm vatandaşların Kurban Bayramı'nı tebrik etti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, mesajında şunları kaydetti: "Bu mübarek günlerin milletimize, İslam âlemine ve tüm insanlığa hayırlar getirmesini Rabbimden niyaz ediyorum. Cenab-ı Allah kestiğimiz kurbanları, yaptığımız ibadetleri katında kabul ve makbul eylesin.

Tüm milletimizin, Ümmet-i Muhammed'in daha nice bayramlara sağlıkla, huzurla, mutlulukla erişmesini temenni ediyorum. Özellikle Gazze'de, soykırımcı İsrail'in mezalimi altında bayramı idrak eden kardeşlerimin Kurban Bayramı'nı yürekten tebrik ediyor; acı çeken, zulme ve her gün katliama uğrayan kardeşlerimizin de bir an önce huzura, güven ve istikrar ortamına kavuşmasını diliyorum.

"HER ZAMANKİNDEN DAHA FAZLA GÖNÜL BİRLİĞİNE, DAYANIŞMAYA İHTİYACIMIZ OLAN GÜNLERDEN GEÇİYORUZ"

Bayramlar, birlik, beraberlik, dayanışma ve kardeşlik duygularının en üst seviyede yaşandığı müstesna günlerdir. Bayramlar, yetimlerin, öksüzlerin garip gurebanın hatırlandığı, akrabalık ve komşuluk münasebetlerinin sıklaştığı, millet olarak birbirimize daha sıkı kenetlendiğimiz özel günlerdir.

Koronavirüs salgını sebebiyle, maalesef komşuluk, akrabalık, dostluk ilişkilerimizde araya mesafeler girdi. Bayramlar vasıtasıyla bu mesafeleri kapatıyor, sıla-i rahimi daha çok hatırlıyoruz. Atalarımız 'gözden ırak olan gönülden de ırak olur' demişlerdir. Millet olarak her zamankinden daha fazla gönül birliğine, kalp birliğine, dayanışmaya ihtiyacımız olan günlerden geçiyoruz.

Siyasette oluşan yumuşama ikliminin milletimizin tekrar kucaklaşmasına katkı sağladığını memnuniyetle müşahede ediyoruz. İnşallah, hep birlikte gönül gönüle vererek bu bayramı tam anlamıyla bir kardeşlik şölenine dönüştüreceğimize inanıyorum.

"EKONOMİ PROGRAMIMIZ ÜRETİM, İSTİHDAM VE İHRACAT TARAFINDA MEYVELERİNİ VERİYOR"

Geride bıraktığımız 1 yıl içerisinde üst üste üç seçim yaşadık. Bu seçimlerin hepsinden de demokrasimiz güçlenerek çıktı. Hükûmet olarak önümüzde 4 yıllık icraat dönemi bulunuyor.

Dünyada yüksek seyreden enflasyon hâlen endişe kaynağı olmaya devam ediyor. Aşımıza, işimize, ekmeğimize ortak olan enflasyon canavarından kurtulma sürecine girdik. Ekonomi programımız üretim, istihdam ve ihracat tarafında meyvelerini veriyor. Enflasyonda da yılın ikinci yarısından itibaren inşallah daha güzel neticeler alacağız.

Biz, çiftçisinden memuruna, beyaz yakalısından işçisine kadar bu milletin refahını yükselten, gelişmiş ülkeler seviyesine getiren bir iktidarız. Salgın, savaşlar, küresel krizler gibi sebeplerle tekrar nükseden enflasyon sorununu, geçmişte olduğu gibi, tek haneli rakamlara mutlaka indireceğiz.

Terörle mücadele konusunda elde ettiğimiz tarihî kazanımlarımızdan taviz vermemiz asla söz konusu değildir. 40 yıldır milletimizin kanını ve kaynaklarını sülük gibi emen bölücü terör belasına son verinceye kadar operasyonlarımızı devam ettireceğiz.

"GAZZE'YE GÖNDERDİĞİMİZ İNSANİ YARDIMLARIN MİKTARI 55 BİN TONU AŞTI"

İsrail'in, 7 Ekim'den beri Gazze'de ve işgal edilmiş Filistin topraklarında yürüttüğü soykırım politikası karşısında dik duruşumuzu sürdürüyoruz. Gazze'ye gönderdiğimiz insani yardımların miktarı 55 bin tonu aştı. İsrail ile olan tüm ticari işlemleri durdurduk. Uluslararası Adalet Divanı'ndaki soykırım davasına müdahil olma kararı aldık.

Filistin devletinin tanınması için en yoğun çaba harcayan ülkelerdeniz. Siyonist şebekenin tüm baskısına rağmen, her platformda hakkı, adaleti ve barışı savunuyor, doğruları cesaretle haykırmaktan çekinmiyoruz. Çocuk katili İsrail'in ve destekçilerinin tüm barbarlıklarına rağmen zafer inşallah, Filistin halkının olacaktır.

"EN BÜYÜK KUVVET KAYNAĞIMIZ MİLLETİMİZİN BİRLİĞİDİR"

Bu zorlu mücadelelerde en büyük kuvvet ve ilham kaynağımız milletimizin duası, desteği, birliği, beraberliği ve kendi arasındaki kardeşlik ruhudur. Millet olarak birbirimize ne kadar sıkı sarılırsak sorunların üstesinden o derece kolay gelir, mücadelemizi o derece başarılı veririz. Bayramlar vasıtasıyla yeniden tazelediğimiz kardeşliğimiz, yardımlaşma ve dayanışma şuurumuz bu bakımdan ayrıca önemlidir.

Bu bayramda yine büyüklerimizin ellerinden, küçüklerimizin gözlerinden öpecek, eşimizin, dostumuzun, komşumuzun kapısını çalacak, dargınsak barışacak inşallah, ezelî ve ebedî kardeşliğimizi daha da perçinleyeceğiz.

Bu düşüncelerle mübarek topraklarda hac farizasını yerine getiren kardeşlerimin Allah ibadetlerini kabul etsin, Kâbe'de, Arafat'ta, Müzdelife'de yaptıkları duaları katında makbul eylesin diyorum.

Her bayramda olduğu gibi yola çıkacak sürücülerimize trafik kurallarına uymalarını, yola asla yorgun çıkmamalarını, bilhassa varacakları yere yaklaştıkça dikkatlerini daha da artırmalarını tekrar tavsiye ediyorum. Kurban Bayramı'nın kalplerimize huzur, ülkemize esenlik, Filistin ve Sudan başta olmak üzere gönül coğrafyamıza barış getirmesi diliyorum. Bayramınız mübarek olsun."

ЕЛІМІЗДЕ ӘКЕЛЕР КҮНІ ҰЛЫҚТАЛДЫ

Былтыр Үкімет қаулысына Қазақстан Республикасындағы мерекелік күндердің тізбесі «Әкелер күнімен» толыққанды. Яғни маусым айының үшінші жексенбісі осы бір атаулы дата ретінде белгіленді. Биыл бұл күн, яғни 16 маусым күллі мұсылман қауымының ұлы мейрамы Құрбан айтпен тұспа тұс келді. Десе де, қос қуаныш елімізде кең көлемде аталып өтілді.

Халқымыздың «Отан отбасынан басталады» деген нақыл сөзінің мәні тереңде жатса керек. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев: «Берекелі әрі бақытты отбасы қуатты елдің тірегі», — дегені белгілі. Отбасын нығайтатын факторлардың бірі — әулет мүшелерінің бірге уақыт өткізуі, ортақ қуанышты бірге атап өтуі екені анық.

Әрбір отбасының басты тірегі — әке. Олардың қоғамда да, әулетте де алар рөлі зор. Әр бала үшін әкенің орны бөлек. Әке қыз баласының қорғаны болса, ұлының ең алғашқы ұстазы. Бала үшін әкенің махаббаты бөлек. Бүгінде балаларына өз қамқорлығын көрсетіп, оларды ыстық ілтипатына бөлеп жүрген жандар аз емес. Әке - бұл күш пен қайраттың символы. Олар отбасын қамтамасыз ету үшін күнделікті еңбектенеді. Олардың тынымсыз жұмысы мен адалдығы еңбектің қадірлі екенін үйретеді. Әке болу - бұл үлкен жауапкершілік пен міндет. Олар балаларының қорғаушысы, ақылшысы және негізгі қолдаушысы.

«Әкелер одағы» республикалық қоғамдық бірлестігінің төрағасы Мақсұтбек Айтмағанбеттің пікірінше әкелердің қоғамдағы рөлі нығаюы қажет. «Мемлекетімізде біресіз жалғыз басты аналар да бар. Әкелер де бар. Әкелердің саны 70 мыңнан асады деген мағлұмат бар. Біздің қоғамдық ұйым бойынша істеп жатқан жұмысымыз енді «саналы әке» деген бағдарлама. Әкелері үйленер алдында саналы түрде үйленуі үшін дайындаған дұрыс дейміз. Мектептерде «әкелер кеңесі» жұмыс істеп жатыр. Отбасыға, балаларға қатысты заңнамалар қабылданса, біз міндетті түрде қатысамыз»- деді ол.

Елімізде Әкелер одағының 12 филиалы бар. Астананың әр мектебінде одақ өкілдіктері жұмыс істейді. Одақ ЮНИСЕФ-тің ерте жастағы балаларға, денсаулыққа және қыздарды тәрбиелеудегі әкенің рөліне қатысты үш жобасына қатысады. Ал еліміздегі әкелер одақтың көмегіне жүгіне алады.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың «Әке туралы ой-толғау» атты кітабы белгілі жазушы, қазақ әдебиетіндегі детектив жанрының негізін қалаушы Кемел Тоқаевтың өмір жолына арналған. Автор әкесінің қиындыққа толы балалық шағы, оның майдандағы жас кезі мен соғыстан кейінгі шығармашылық жолы туралы әңгімелейді. Кітапта жазылған естеліктер майдангер-жазушының отбасы өмірінің жалпы қазақ халқының қасіретті тарихымен тығыз астасып жатқанын айқын көрсетеді. Туынды оқиғаларды шынайы дәлдікпен суреттеуімен ерекшеленеді. Автор ата-анасына және жақындарына деген сүйіспеншілігін ерекше сезіммен жеткізеді.

Алдымен адам бол деп жетелеген демекші күнгейде күн кешкен, қазақ әдебиетіндегі детектив жанрының негізін қалаушы Кемел Тоқаевтің сұрапыл жылдардағы бастан өткерген өмір жолын енді өсіп келе жатқан жас жеткіншек үшін маған өте қатты әсер етті. Соғыс қасіреті суреттелген бұл кітап желісінде Кемел Тоқаевтің сонау ащтық жылдарында әке-шешеден ерте айырылып, тағдыр тауқіметін көп тартып, еш мойымай жетілген жастық шағы мені біраз ойландырды. Десе де Кемел Тоқаев қарағайға қарсы біткен қайсар бұтақтай қиындыққа қарсы жүргені менің бойымдағы қайсарлықты оятты. Еркінен тыс сұрапыл соғысқа жіберіліп, бұғанасы бекімеген бала, жігіт шағында фашист басқыншыларымен қанды майдан даласында ажалмен бетпе-бет келгенін оқығанда еріксіз көзіме жас үйірілді.

Уақыт өткен сайын орны толмас қасірет көп болса да Кемел Тоқаевтің өмірі қиын да, қилы оқиғаларға толы өмірді бастан кешкенімен, көп қызық көрмей кеткені көңілге қаяу түсірді. Алайда күрделі небір сұрапыл күндерді бастан өткерсе де, өзіндік қызығы бар кезеңдерде ғұмыр кешті деп те айтуға болады. Он сегіз жасқа толар-толмастан бастан өткізген сұрапыл соғыс Кемел Тоқаевтің мінезін шыңдады, ол ержүрек әрі мықты болды, бірақ қатігез емес еді. Өмірінің соңына дейін басты мерекесі, арманы Жеңіс күні болды. Соғыста Кемел Тоқаев екі жарым жылын өткізді. Қайғы-қасірет шегіп, тар жол тайғақ кешіп жүрсе де Кемел Тоқаев өзінің кім екенін, қандай азамат тұлға екенін көрсете білді. Сөйтіп ол шытырман оқиғаға құрылып, әртүрлі шеберлік үлгіде шынайы жазылған, шоқтықты кітаптардың жарық көруіне себепші болды. Ол бірде-бір кітабында коммунистік идеологияны мадақтағанын байқауға болады. Себебі 1944 жылы майданда жүріп, кезекті шабуылдың алдында коммунистік партия қатарына өткен. Оның шығармаларында Қазақстан чекистері мен милиционерлердің ауыр, әрі қауіпті өмірлері ешқандай әсерелеусіз суреттелген.

Қызғаныштың қызыл тіліне ергендер оқырмандардың ойымен санасқысы келмеді, ресми идеология бірінші кезекте Кеңес үкіметі мен партия қызметкерлерінің әрекетін жырлайтын шығармалар тұру керек деп есептейтін. Кемел Тоқаевтің еңбексүйгіштігі мен қарапайымдылығының тағы бір дәлелі-өмірінде бір рет демалу үшін Алматыдан шығып көрмепті. Кемел Тоқаев өмір бойы соғыс ардагерлеріне үлкен құрметпен қарағанын түсіндім. Сталин мен кеңестік маршалдарды мақтан тұтты. Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні, Кемел Тоқаев өмірде ұзақ жылдар ізденіп жүріп әдебиеттен өзін жаңылыспай тапқан, тек өзіне ғана тән оңтайлы өнерлігімен талай құнды кітаптарды дүниеге келтірген, өмір ауыртпалығына қарамастан Кемел есімді тұлға ауыр жүкті тұтас көтеріп биікке өрледі.

Баласы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев қылмыс әлемімен жымысқы қоғамның тұңғиық сырына жіті үңіліп, сезіп, түйсігінен жүрегінен өткізіп әкесіне дәуірдің шындығы мен сахараның жусанды жотасындай әке туралы ойтолғау атты кітабын арнаған болатын.

Әкелер күні 1929 жылғы 19 маусымда АҚШ-та алғашқы рет өткізілді. Осы мерекелік шараның ұйымдастырушысы Миссис Доддтан Спокан қаласынан болған. Ол өзінің әкесі мен бала тәрбиелеп жүрген барлық әкелерді жоғары бағалайтынын білдіргісі келген. Мерекені ұйымдастырушының әкесі Уильям Смарт есімді азамат. Оның әйелі алты жастағы баланың босанған соң дүние салады. Бірақ жалғыз басты әке 6 баласын жақсы тәрбиелеп шығады. Уильям азаматтық соғыс ардагері еді.

Сол күні АҚШ-та ұлттық мереке 1966 жылы Президент Линдон Джонсон маусымның үшінші жексенбісін ұлттық мереке деп жариялады. Дәстүр бойынша, жыл сайынғы мерекелік іс-шаралар кезінде мемлекет қарапайым азаматтар балаларды тәрбиелеп отырған төмен табыстары бар әкеге қолдау көрсетуге асығады. Уақыт өте келе, отбасылық құндылықтарды құрметтейтін басқа елдер де осы күні АҚШ-қа еріп, әке-шешеге құрмет көрсетті. Аргентина, Ұлыбритания сияқты әлемнің 30-дан астам елінде әкелер күні тойланып келеді.

Олжас ӘБДІХАЛЫҚ

ДРЕВНИЙ ЖАРКЕНТ

Недавно в г. Жаркенте Жетысуской области состоялась республиканская научно-практическая конференция на тему: «Окрестность Жаркента: актуальные вопросы, отдельные исторические аспекты и формы (XVII-XX ВВ.)». В работе республиканской научно-практической конференции приняли участие известные ученые-историки, краеведы, археологи, писатели, поэты из Астаны и Алматы, Талдыкоргана и Қонаева. Отрадно, что на конференцию были приглашены учителя истории и литературы Алматинской и Жетысуской областей.

Открывая конференцию, президент Фонда по изучению музеев репрессированной интеллигенции Казахстана «Арыс», доктор филологических наук, профессор Гарифолла Анес подчеркнул, что в Казахстане активно ведется работа по реабилитации не только политически репрессированных деятелей, но и рядовых граждан.

Доцент кафедры казахской истории КазНУ им. аль-Фараби, академик Академии истории и общественных наук Талдыбек Нурпейс выступил с докладом «Превращение Жетысуского региона в колониальный край Российской империи» (вторая половина XIX в.— начало XX в.) По словам доцента истории, в Казахской степи — на Евразийском пространстве существовало четыре великих империй. Одна из поздних — Российская империя. По словам историка, в советское время даже известные ученые в своих трудах говорили о добровольном присоединении Казахстана к России. Однако известный казахский историк Ермухан Бекмаханов, осужденный на 25 лет, в своих трудах не писал, что Казахстан добровольно вошел в состав России. К середине 60-х годов XIX века завершился процесс принудительного присоединения Казахстана к России. С этой целью царизм начал проводить административно-судебную реформу колониального характера. Российское царское правительство решило эту реформу провести сверху, без участия коренного населения, не учитывая интересы казахского народа. Поэтому и была создана так называемая «Степная комиссия», в которую входили не только картографы, землеустроители, статисты, но и психологи, которые изучали нравственные качества киргизов (казахов). Интересный факт, из 12 положительных качеств характера кочевых киргиз-кайсаков (казахов) самыми главными психологи из комиссии определили «уважение старших» и «любовь к детям». А самыми отрицательными — «хвастовство». Местный краевед, главный редактор газеты «Жаркент айнасы» Молот Солтонаев в своем выступлении высказал тревогу по поводу сохранения исторических памятников, беспокоясь, что данная конференция не сможет полностью раскрыть все проблемы изучения истории Жаркента.

— Кроме нас, местных краеведов и историков, кто еще может исследовать историю своего народа, историю края. Взять территорию между Хоргосом и Алмалык, по моим подсчетам, в семи местах есть массовые захоронения людей. В окрестности Науалы-сай были обнаружены человеческие останки, в Алмалыке есть два места, где расстреливали людей. В 70-х годах в наших краях были проведены научно-исследовательские работы, определены 97 исторических мест, древние памятники, петроглифы. Ведь письмом и пером наших предков был камень. Поэтому историю они оставили на камне. Наша задача сохранить их для потомков. Возьмите петроглифы Шункурбулак, где сейчас идет строительство водохранилища. Если мы не примем меры, то памятники древности уйдут под воду.

Начальник управления общественного развития Жетысуской области Болат Керимбек в своем выступлении сказал, что в этом краю издревле происходили важные исторические события. «Взять территорию от Лепсы до Капала, Уш-Арала до Жаркента. Сколько исторических фактов и сведений связаны с этими местами. И особенно приятно, что именно с Жаркента историки и исследователи начали детальное изучение этой окрестности. Думаю, что материалы этой конференции будут положены в основу для пересмотра многих исторических фактов и сведений», — сказал он. Особый интерес вызвало выступление известного писателя, лауреата Государственной премии Бексултана Нуржекеева. Тема его выступления «История земли — история народа». Сам писатель из этих мест, поэтому прекрасно описал в своих романах основные исторические события. Он особо подчеркнул, что история жестоких репрессий представителей передовой казахской интеллигенции — трагедия всего народа. У известного поэта Нурлана Оразалина есть такие строки: «И на той сторонке границы мой народ, и на этой — мой народ». «Взгляните на границу с Китаем, — сказал Б. Нуржекеев, — там есть такие районы, как Улес, Чунжа, Уримчи, Иле, Алтай, Тарабагай. И там, и здесь живут казахи. Возьмите Монголию. В Баянулгий с древних времен живут казахи, и в Катон-Карагае — казахи. То же самое в горном Алтае. И такое положение вдоль всех наших границ. Что касается окрестности Жаркента, только об Орбулакской битве можно рассказывать часами. В 1643 году в урочище Белжайлау недалеко от речки Орбулак 600 сарбазов (воинов) Казахского ханства, на подмогу которым пришла 20-тысячная армия Бухарского ханства, дали отпор 50-тысячной армии джунгар. В окрестности Жаркента вспыхивали народно-освободительные сражения против иноземного врага. Поэтому эти войны были отечественные, а не гражданские, как ошибочно трактуют некоторые историки»

. Старший научный руководитель института археологии им. А. Маргулана Докей Талеев выступил с докладом «Древний Ілебалык — исторические корни окрестности Жаркента». «Наши предки в прошлых веках осваивали территорию нынешнего Жетысуского региона, — сказал он. — Об этом свидетельствуют многочисленные археологические раскопки, каменные изваяния (балбал), древние артефакты, что здесь проживали саки, уйсуны и другие народности. Через Джунгарские ворота по этой территории проходил Великий Шелковый путь. Однако исследователи до последнего времени не особо уделяли внимание этому обстоятельству. В связи с геополитической обстановкой, когда вновь стали налаживать контакты с Западом, возникла необходимость вновь возродить Шелковый путь в Европу. В древних описаниях Махмуда Кашгари упоминается город Ілебалык, долгое время историки не могли определить место нахождение поселения. В 2016 году мы проводили раскопки на территории Жетысу. Возле Уш-Арала, в южной части села, были обнаружены места древних поселений. К сожалению, большая часть древних построек была разрушена. Осталась одна лишь цитадель. Археологические раскопки подтвердили, что на этом находился древний город Ілебалык. Здесь были найдены женские украшения, предметы домашнего быта, бронзовая и медная посуда, мелкие монеты, которые были в обороте в XIV-XV вв. Другой древний город Алмалык сейчас находится в 18 км от Хоргоса, на территории Китая. Еще царь Киликийской Армении Гетум в своих писаниях в 1254 году упоминает Ілебалык и Алмалык «проходили реку Или по левому берегу, потом прошли Талхир (Талгар)». Правительство Казахстана неоднократно обращалось к китайской стороне, чтобы дали разрешение на проведение археологических раскопок в Алмалыке. Однако ответа на запросы так и не поступило. Видимо, Китай не особо заинтересован в том, чтобы знать древнюю историю Алмалыка».

Не менее интересным было выступление доктора юридических наук, председателя общественного центра развития «Ошак», Саркытбека Молдабаева, который исследовал биографию сотрудника милиции г. Жаркента Касымхана Чанышева. «Многие из вас видели кинокартину «Конец атамана», где роль чекиста Чадьярова сыграл известный актер Асанали Ашимов. Так вот, на самом деле этот киногерой жил и работал в милиции Жаркента. Он на самом деле боролся с белогвардейской бандой атамана Дутова. Это Касымхан Чанышев. В свое время Саркытбеку Молдабаеву довелось работать в милиции. Он выяснил, что прототип этой киноповести Чанышев работал в начале 30-х в Жаркентской уездной милиции.

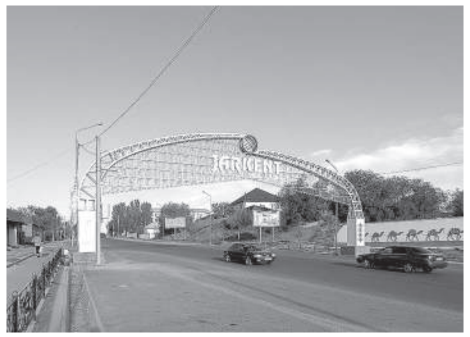

— Меня заинтересовала судьба этого чекиста, — говорит Саркытбек. — Стал собирать материалы, изучать его дальнейшую жизнь. За годы работы в милиции накопилось достаточно материала, и не только про Чанышева, но и его соратников. Решил открыть музей при отделе Жаркентской милиции. Тогдашний министр МВД республики Байкенов одобрил мою идею. В годы становления молодой Казахской республики Касымхану Чанышеву было поручено ликвидировать главаря банды атамана Дутова, который скрывался в г. Кульдже. Операцию по устранению главаря банды Чанышев провел так успешно, что в ходе ее был ликвидирован и другой атаман — Сидоров. В проведении этой операции принимала участие и старшая сестра Касымхана, которая в то время жила в Кульдже. Об этих и других фактах жизни рассказала дочь Чанышева Нелля Касымханова, которая проживала в г. Талдыкоргане. По ее словам, во время работы в Жаркенте отец был несколько раз обвинен в пособничестве врагам. Однако обвинения позже были сняты. Один из баев, у которого Чанышев проводил конфискацию, пригрозил, что его дети все равно отомстят ему. В конце концов, его оклеветали, вновь арестовали и бросили в тюрьму. Под предлогом, что арестант якобы совершил побег, его застрелили во время преследования. На основе этих документальных фактов и сведений Саркытбек Молдабаев написал книгу «Право на истину».

Интересными и содержательными были выступления старшего научного сотрудника Института литературы и искусства им. М. Ауэзова, кандидата филологических наук Сагатбека Медеубекулы, писателя Жусипбека Коргасбека, заслуженного деятеля культуры, художника Байтурсына Омирбекова, руководителя отдела изучения материалов политически репрессированных XX века архива Президента РК, доктора политических наук Гулшат Рамазанкызы, исследователя из Института истории и этнографии Еркина Стамшалова.

По итогам конференции была принята резолюция. После пленарного заседания организаторы провели экскурсию в заброшенную Жаркентскую тюрьму. Построенная еще до революции, в 1901 году, она предназначалась для содержания нарушителей границы, беглых каторжников, а в годы репрессий и политических заключенных. По словам исследователей, в тюрьме Жаркента не только содержали репрессированных, но здесь же расстреливали в 30-годы. Из тюрьмы к горной реке вел подземный вход, куда сбрасывали тела расстрелянных. Стены двухэтажного здания тюрьмы выложены из толстых бревен тянь-шаньской ели и дуба. По крайней мере за 120 лет они даже не прохудились. По обе стороны двухэтажного, вероятно, административного здания, расположены одноэтажные помещения. Вероятнее всего, здесь располагались камеры для заключенных. Внутри сохранились перегородки, потолок, правда, весь обрушился. Зрелище гнетущее. Такое впечатление, что в стенах запечатано то далекое время. Увы, никто не расскажет всю правду о трагических событиях, происходивших внутри тюрьмы. В дальнем углу двора невысокие подсобные помещения. С виду добротные, крытые металлическим листом. Перед входом тоже сохранилось небольшое здание, здесь, видимо, располагались конвоиры.

Одного взгляда на это почерневшее от времени здание тюрьмы достаточно, чтобы осознать всю трагедию людей, оказавшихся волею судьбы за этими стенами. Как точно и емко сказал профессор Гарифолла Анес: «Именно поэтому мы находимся здесь, чтобы такая трагедия больше не повторялась…»

София АЮПОВА

AHISKA
AHISKA GAZETESİ
«АХЫСКА» ГАЗЕТІ
21 Haziran 2024 Sayı 25
21 Маусым 2024 ж. № 25

РАЗГОВОР О ВАЖНОМ

Свой небольшой рассказ я посвящаю Сапарову Бегзоду Хочалиевичу. У каждого человека с самого детства есть мечта выбрать то дело, которое будет любимым на протяжении всей жизни. Конечно, есть множество разных профессий. И в действительно нужную, важную специальность надо вкладывать много сил, знаний и времени…

«Что касается меня, то я уже давно сделал свой выбор. С детства хотел стать служителем правопорядка, быть полезным обществу», - заметил в своем интервью Бегзод Хочалиевич. Он окончил КазХТИ в 1983 году, а в 1992 году - Харьковскую высшую школу милиции, затем работал в ОВД ОБХСС. Бегзод Хочалиевич понимал, что профессия полицейского - одна из самых значимых, ведь служители правопорядка следят за исполнением законов, охраняют людей от преступников. И главное оружие в такой борьбе — логика, незаурядный интеллект, острый ум и обостренная профессиональная интуиция, чего не отнимешь у героя моего рассказа.

Абсолютно верной является мысль о том, что все профессии являются нужными и полезными для человеческого общества. Впрочем, несправедливым было бы полностью уравнять их, заявив, что польза таковых полностью идентична. На самом деле, профессия сотрудника органов внутренних дел гораздо более сложная, а потому ей уделяется большее внимание, в том числе и от государства. По моему мнению, это очень нужная людям работа, которая лично у меня вызывает только уважение. В современный период политика нашей страны направлена на то, что человек в форме должен быть образцом для всех, поскольку он является представителем государственной власти. Понятно, что в настоящее время полиции нужны истинные профессионалы, честные люди, способные к инновационным изменениям.

Современный образ сотрудника органов внутренних дел… Каков он? Уверена, что такой, как Сапаров Бегзод Хочалиевич - человек, который отдал двадцать пять лет своей жизни службе в правоохранительных органах. И честно выполнил свою миссию! Беседуя с ним, я всегда восхищалась умением этого человека общаться, позитивно мыслить и оперативно реагировать на изменения в обществе. Ведь все мы знаем, что за годы становления государственности, в системе правоохранительных органов произошло много важных изменений, образовался ряд подразделений, отвечающих за экономические преступления и нарушения закона различного характера, но при этом выдержка и дисциплина сотрудников не изменились. Даже став генералами и заслуженными работниками, они всегда при параде, всегда готовы служить Родине.

Сегодня Бегзод Хочалиевич уже на заслуженном отдыхе, но его активность всегда меня удивляет: он участвует во многих важных мероприятиях республики, часто ездит по миру, помогает молодым людям. Кроме того, является хорошим семьянином и «классным» отцом и дедушкой для своих трех сыновей и девяти внуков! Часто приглашает гостей, и широта его души тесно сплетена узами казахской гостеприимности. И если говорить о его заслугах, то можно долго перечислять количество наград и медалей, и то, что без него не проходит ни один профессиональный праздник и юбилейные даты в правоохранительных органах. Вот и накануне при участии генерал-майоров Ж. А. Султанова, М. М .Оразалиева, А.А.Акшаева, А.К.Исабекова, А.Каримулы, И.А.Иманова, Д.Т.Ергарина прошла церемония заслуженного награждения Бегзода Хочалиевича.

На сегодняшний день он является одним из лучших общественных деятелей этнокультурного центра «Ахыска» Туркестанской области. Занимается образовательной деятельностью, помогая детям обучаться в различных областях и специальностях. Настоящий специалист, а именно, сотрудник внутренних дел обязан сочетать в себе исключительно высокоморальные качества, безукоризненное знание законов и умение защитить себя и других граждан от всяческих опасностей и проблем. Из всего выше перечисленного я могу сделать вывод, что идеальным полицейским для меня является честный, ответственный, самоотверженный человек, способный ради справедливости и жизни других отдать свою жизнь. И это Бегзод Хоналиевич…

В заключение я хочу отметить, что провести жизнь на такой работе — это тяжелое и серьезное испытание для мужчины. Чтобы его выдержать, нужно быть сильным и духом, и телом. А слабого это испытание может сломать. Наш герой не сломался, и сейчас с гордостью встречает юбилей с руководителями и товарищами по службе!

Райхан АЛАЙБЕКОВА

Көклен, Албасты, Пері... Қазақ мифологиясындағы кейіпкерлер қалай пайда болған?

Белгілі мәдениеттанушы, қазақ мифологиясын зерттеуші Зира Наурызбай кезінде қоғам өмірінде маңызды орын алған ежелгі мифтердің ұзақ эволюциядан өткенін, өзгергенін және исламның келуімен қарапайым бола түсіп, фольклорға айналғанын атап өтті.

Ол мысал ретінде еуразиялық халықтардың бәрінде белгілі бір сипатта кездесетін «албасты» кейіпкерін келтірді: «Ғалым Серікбол Қондыбай албастының өте көне бейне екенін, әу баста әйел құдай міндетін атқарғанын дәлелдеді». Алайда исламның келуімен «албасты» туралы түсінік өзгерген.

Белгілі мәдениеттанушы және қазақ мифологиясын зерттеуші Зира Наурызбай қандай да бір этнос жаңа дінді қабылдағанда, ежелгі құдайлар демонология шеңберінде төменірек дәрежеге ие болып, «шайтан, пері, жындарға» айналады деген пікірде. Бұл туралы ол «Қазақ мифологиясындағы әйел бейнесі» атты дәріс барысында айтып берді. Шараны Qalam Global көптұғырлы ғылыми-білімі жобасы Қарағанды қаласында ұйымдастырған болатын.

Дәріс барысында ол жаңа діннің таралуымен бір мифологиялық кейіпкерді басқа бейне алмастыратынына қатысты мысалды да атап өтті. «Фатима — Мұхаммед пайғамбардың қызының есімі. Сондай-ақ түркі мұсылман халықтарының көбінде ол Ұмай ананың, яғни балалар мен жүкті әйелдерді желеп-жебеуші әйел құдайдың орнын басқан. Этнографтар әйел босанып жатқан сәтте бір аймақтарда «Менің қолым емес, Ұмай ананың қолы», екінші бір жерлерде «Менің қолым емес, Бибәтима ананың қолы» деп ырым жасайтынын айтады. Бұл жердегі «Бибәтима» — «Бибі Фатиманың» өзгерген түрі», - дейді Qalam Global дәріскері. Зира Наурызбай мифтердің құндылығы олардың ежелгі дәуір адамдарының әлем туралы түсінігін сипаттайтынымен шектелмейтінін атап өтті.

«Бізде «мифология», «миф» деген сөздер көп жағдайда ойдан шығарылған дүниені білдіреді. Шын мәнінде, миф — бейнелі, символикалық капсула. Ата-бабамыз осы капсулаға әлемнің қалай пайда болғаны туралы түсінігін сыйғызған. Осылайша өзінің жан-дүниесіндегі рухани өзгерістерді жеткізген. Иә, миф, мәселен, дүниенің қалай жаратылғанын қате сипаттауы мүмкін, алайда ол адамның ішкі дүниесі қандай екенін дәл айтып бере алады. Сценаристер мен психологтар үшін мифология туралы кітаптардың ең басты оқулықтардың біріне айналуының себебі осыда», - деді ол.

Дәріс барысында ол қазақ мифологиясындағы Ұмай ана, Мыстан кемпір, Жезтырнақ, Жалмауыз кемпір, От Ана, Көклен, Албасты, Пері секілді әйел бейнелері туралы егжей-тегжейлі айтып берді. Кездесудің бір бөлігі қазақ эпостарында кездесетін әйел кейіпкерлерге арналды.

Димаш ЗИЯДИН

AHISKA GAZETESİ
«АХЫСКА» ГАЗЕТІ
AHISKA

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ГОРОДСКОГО ФИЛИАЛА АНК

На днях в Республиканском Доме дружбы Алматы состоялась XXVI сессия Ассамблеи народа Казахстана. В ходе мероприятия были подведены итоги деятельности Ассамблеи и определены перспективные задачи на предстоящий период. В работе сессии приняли участие аким Алматы Ерболат Досаев, заместитель акима Бейбут Шаханов, председатель ТЭКЦ «Ахыска» по городу Алматы Хусейн Касанов, главный редактор газеты «Ахыска» Ровшан Мамедоглы и его заместитель Ахмет Атак.

В своем приветственном выступлении аким мегаполиса Ерболат Досаев сначала на государственном языке, затем на русском отметил:

- Құрметті сессияға қатысушылар! Алматы қаласы Қазақстан Халқы Ассамблеясы Достық үйінің дәстүрлі алаңында өтетін кезекті жиырма алтыншы сессиясына қош келдіңіздер. Бүгінгі жиынымыз қалалық Ассамблеяның алдағы жұмысына жаңаша серпін беретініне сенімдімін. Сессия жұмысына Алматы қаласы Қазақстан Халқы Ассамблеясының мүшелері, Қалалық Ассамблеяның құрылымдық бөлімшелерінің басшылары (Ақсақалдар кеңесі, Аналар кеңесі, Ғылыми-сарапшылық тобы, Журналистер клубы, «Жомарт жан» орталығы, «Ассамблея жастары» РҚБ өкілдігі), Мәслихат депутаттары, басқарма басшылары мен аудандардың әкімдері қатысып отыр. Бүгінгі сессияның күн тәртібіне «Мемлекет Басшысы Қазақстан Халқы Ассамблеясының XXXIII сессиясында қойған міндеттер және оны іске асыру жолдары» атты бір ғана мәселені қарастыру ұсынылып отыр.

25 апреля т.г. члены Ассамблеи народа Казахстана от города Алматы приняли участие в работе XXXIII сессии Ассамблеи. XXXIII сессия Ассамблеи народа Казахстана под председательством Президента Республики Казахстан — Председателя Ассамблеи народа Казахстана Касым-Жомарта Кемелевича Токаева стала важным общественно-политическим событием в жизни нашей страны. В ходе нашей встречи мы обсудим дальнейшие направления совместной работы по реализации поручений Главы нашего государства, данных на XXXIII сессии Ассамблеи. Первое: активная поддержка молодежных проектов и деятельности Советов матерей, Советов аксакалов Ассамблеи народа Казахстана. Второе: формирование в обществе атмосферы нетерпимости к любым проявлениям этнической исключительности и обособленности, к провокациям и попыткам дискриминации граждан на культурной, языковой, этнической или религиозной почве. Третье: закрепление в общественном сознании ключевых принципов «Мы разные, но мы равные», «Единый народ Казахстана», «Единство в многообразии». Четвертое: развитие существующих и созданию новых площадок межэтнических коммуникаций. Пятое: развитие государственного языка в качестве языка межнационального общения. Для продвижения идеологических установок XXXIII сессии Ассамблеи народа Казахстана, всем уполномоченным государственным органам совместно с Ассамблеей народа Казахстана будет необходимо выработать и реализовать комплекс информационных, просветительских, воспитательных и разъяснительных мер для наших горожан и молодежи.

Главные приоритеты, обозначенные Главой государства на XXXIII сессии Ассамблеи народа Казахстана направлены на укрепление гражданской идентичности и тесно связаны с ключевыми ценностями озвученные им на 3-м заседании Национального курултая. Особо следует отметить такие вопросы, как владение государственным языком, укрепление взаимопонимания и согласия в обществе, уникального культурного кода нации, основанного на общенациональных консолидирующих ценностях. Исходя из поставленных им задач, необходимо внести коррективы, изменить подходы в деятельности нашей городской Ассамблеи и сосредоточиться на эффективности реализации наших инициатив и программ. Президент нашей страны обозначил, что Дома дружбы должны стать современными комьюнити-центрами, в которых проходят общественные встречи и обсуждения, рождаются новые идеи и инициативы. За последние 2 года городской Дом дружбы стал единой культурно-коммуникационной площадкой для взаимодействия и интеграции различных этносов г. Алматы. Мы и дальше продолжим развитие городского Дома дружбы. Глава нашего Государства особо отметил, что новый импульс в работе Ассамблеи народа Казахстана способна придать молодежь. Поэтому руководителям этнокультурных объединений и всех общественных структур АНК было предложено ввести в руководящий состав представителей из числа молодежи. Считаю, что следует поддержать инициативы молодых лидеров Ассамблеи. Уверен, что таких ребят в Ассамблее города немало. Это будет способствовать выдвижению нового поколения лидеров от этнокультурных объединений. Следует дальше развивать существующие и создавать новые коммуникационные площадки межкультурного взаимодействия и диалога.

Уважаемые члены Ассамблеи! Эффективная реализация задач, обозначенных Главой государства на XXXIII сессии АНК, позволит создать необходимые условия для дальнейшего развития нашей Ассамблеи и будет способствовать повышению ее роли в обеспечении общественного согласия и общенационального единства в нашем любимом городе. Все уполномоченные государственные органы, акимы районов и правоохранительные структуры должны всегда держать на особом контроле вопросы обеспечения общественной стабильности и межэтнического согласия. В свою очередь, Ассамблее необходимо активно подключаться ко всем проводимым в городе социально-значимым мероприятиям, нацеленным на устойчивое развитие города Алматы. Как председатель городской Ассамблеи, хотел бы заверить, что все ваши конструктивные идеи и предложения, будут изучены и поддержаны. Құрметті әріптестер! Еліміздегі этносаралық келісім мен ынтымақты көздің қарашығындай сақтап, одан әрі дамыту мемлекетіміздің болашағының жарқын болуының бірден бір кепілі, - отметил он.

После выступления акима южной столицы слово было предоставлено заместителю акима Бейбуту Шаханову. Выступая перед делегатами, он подчеркнул, что на данный момент в городе Алматы организована целенаправленная работа по обеспечению взаимодействия государственных органов и институтов гражданского общества в сфере межэтнического согласия.

- Все этнокультурные объединения города активно участвуют в реализации общественно-значимых проектов и мероприятий Ассамблеи народа Казахстана (благотворительная акция «Караван милосердия», конкурс «Мын бала», фестиваль «Қазақстан ортақ шаңырағымыз», проект «Мәдениетті ана — мәдениетті ұлт»), а также в республиканских и общегородских социально-культурных мероприятиях. Выступают экспертами в сфере межэтнических отношений, активно проводят информационно-разъяснительную работу по популяризации принципов государственной политики в сфере межэтнических отношений и обеспечения общественного согласия в нашей стране. С начала 2024 года с участием этнокультурных 2-х объединений Ассамблеи проведено более 90 разноформатных мероприятий, направленных на укрепление общественного согласия и общенационального единства. Информационной группой Ассамблеи проведено 42 мероприятия с охватом около 3 тыс. человек по разъяснению принципов государственной политики в сфере межэтнических отношений, обеспечения мира и согласия. Ассамблея ведет активную работу по развитию благотворительности. Проведено 46 благотворительных мероприятий с охватом 2 176 чел. и 237 семей на общую сумму 43 млн. 665 тыс. тенге. Как вы знаете, весной этого года в ряде регионов страны были сильные паводки, пострадало большое количество людей. Одними из первых на помощь откликнулись алматинцы. В течение первого дня оперативно был сформирован Штаб по сбору гуманитарной помощи АНК г. Алматы, для пострадавших от паводков, который возглавил член АНК, куратор «Ассамблея Жастары» г. Алматы Рустам Кайрыев. В этот же день председатель Республиканского этнокультурного центра уйгуров Казахстана, руководитель центра «Жомарт жан» г. Алматы Долкунтай Абдулхалил предоставил помещение для сбора гуманитарной помощи, а также на собственные средства организовал логистику и транспорт для доставки гуманитарной помощи в пострадавшие регионы. Сплоченность и взаимопомощь в сборе гуманитарной помощи проявили волонтеры всех городских этнокультурных объединений и «Ассамблея жастары». Благодаря общим усилиям в города Атырау и Петропавловск было направлено свыше 50 тонн продуктов питания и товаров первой необходимости на общую сумму более 60 млн. тенге.

Ассамблея города также проводит большую работу по решению актуальных для населения социальных вопросов. Так, Ақсақалдар кеңесі Ассамблеи рассмотрел положительно более 3 60 обращений граждан, из них 50 по вопросу оказания содействия в трудоустройстве. Совет аксакалов оказал помощь в трудоустройстве 8 молодых специалистов на завод «Tokyo Rope Almaty» и предприятие «Алматинское эксплуатационное локомотивное депо». Совет матерей проводит работу по сохранению и укреплению института семьи путем реализации таких проектов, как «Чужих детей не бывает», «Подари детям радость», «Мәдениетті ана — мәдениетті ұлт» и др. На постоянной основе осуществляют патронат над детьми в детских домах и центрах социальных услуг. Активную работу среди молодежи проводит Ассамблея жастары, организовав 62 мероприятия с охватом более 30 тысяч человек. При поддерж-

ке акимата города Алматы в текущем году продолжена реализация 3 молодежных проектов «Ассамблея жастары»: республиканский слет молодежи Ассамблеи народа Казахстана, Форум начинающих блогеров и Топ-50 профессий будущего. Глава Государства поставил перед нами ряд задач, которые необходимо реализовать в первоочередном порядке. Первое: реализация механизмов поддержки деятельности Совета матерей и Совета аксакалов. На сегодняшний день нами прорабатывается вопрос по выработке приемлемых механизмов эффективной поддержки деятельности Ақсақалдар кенесі, Совета матерей, в том числе, посредством специальных грантов и государственного социального заказа. Необходимые финансовые средства мы предусмотрим. Пользуясь случаем, хочу поблагодарить актив Ақсақалдар кенесі и Совета матерей АНК г. Алматы за проводимую ими созидательную работу, направленную на дальнейшее развитие и благополучие нашего города и страны, в целом! Второе: выстраивание действенных механизмов работы Ассамблеи народа Казахстана с акиматом и маслихатом города. Здесь следует наладить эффективное взаимодействие на принципе партнерства между Ассамблеей и аппаратами акимов районов, городских управлений и служб. Для этого акимы районов будут проводить регулярные встречи с членами Ассамблеи и ее общественными структурами по вопросам реализации совместных проектов и мероприятий, направленных на обеспечение общественного согласия и общенационального единства, а также один раз в квартал рассматривать вопрос о состоянии межэтнической ситуации. Оказывать всестороннюю поддержку проводимым мероприятиям Ассамблеи и лично присутствовать на ключевых мероприятиях Ассамблеи. Для этого будет утвержден отдельный график встреч. Механизм взаимодействия Ассамблеи с городскими управлениями будет выстроен через Секретариат Ассамблеи народа Казахстана г. Алматы.

Свое выступление он продолжил на государственном языке:

- Үшінші мемлекеттік тілді дамыту және оның қоғамда қолдану аясын кеңейту. Барша қазақстандықтар үшін бүгінде этносаралық бірліктің басты факторына айналып отырған мемлекеттік тілді білу оны күнделікті өмірде қолдану аса маңызды. Қазіргі таңда мемлекеттік тіл - табысты болудың маңызды бір элементі. Оған, қазақ тілі ана тілі болмаса да оны меңгеріп, қоғамда табысты қызмет атқаруы арқылы абыройы артып отырған көптеген қазақстандықтардың мысалы дәлел. Ондай азаматтар арамызда өте көп, оларды тізбектеп 5 айтып отырудың қажеті жоқ шығар. Сонда да, бірқатар азаматтарды ерекше атап өткім келеді. Қазақстан халқы Ассамблеясының мүшесі Алина Кан Медеу ауданының комьюнити орталығының базасында «Алаш» атты қазақ тілін оқыту орталығын ашып, табысты жұмыс жасауда. Ол жерде кез келген азамат ақысыз түрде мемлекеттік тілді үйреніп, қазақ халқының мәдениетімен кеңінен таныса алады. Келісі ондай азамат Алексей Скалозубов, ол «Батыл бол» атты қазақ тілін оқыту бойынша тегін курс ұйымдастырып, жұмыс жасауда. Қазіргі уақытта ол жерге көптеген адамдар келіп мемлекеттік тілді үйренуде. Мұндай жақсы мысалдар өте көптеп кездеседі. Осы орайда, этномәдени орталықтардың төрағаларына этникалық жастарды мемлкеттік тілді меңгеру бағытында жоспарлы түрде жұмыс жүргізіп отыруды ұсынғым келеді.

Затем он сообщил о важности работы с молодежью.

- Одним из основных направлений является работа с подрастающим поколением. Молодежь составляет более 30% населения Алматы и активно участвует в социально-экономической, образовательной и культурной жизни города. Поэтому необходимо активнее вовлекать молодежь, включая этническую, в деятельность комьюнити-центров, молодежных и волонтерских общественных организаций. Будет предусмотрено проведение комплекса обязательных внеклассных информационно разъяснительных и воспитательных мероприятий, направленных на укрепление межэтнического согласия и гражданской идентичности для молодежной аудитории. Сегодня «Ассамблея жастары» совместно с другими неправительственными и молодежными организациями стремится наладить системную работу по реализации социально значимых проектов, направленных на развитие казахстанского патриотизма, гражданско-правовой культуры и нравственного воспитания. Необходимо регулярно организовывать мероприятия и консультации по вопросам образования, трудоустройства, предпринимательства и т.д. При этом не оставлять без внимания ребят, проживающих в отдаленных от центра города районах. В социальных сетях нужно шире проводить разъяснительную работу по укреплению гражданской идентичности и единства народа Казахстана. Все это позволит создать более благоприятные условия для реализации экономической, инновационной, творческой активности молодого поколения. Нам всем следует поддержать молодежное крыло Ассамблеи в проводимых ими общественных проектах. К примеру, «Үйде сөйле», «Қазақша ТикТок», «Форум начинающих блогеров», «Рақмет Жер Ана», «Возьми под опеку дерево» и другие. Далее: принятие совместных мер по формированию в обществе атмосферы нетерпимости к любым проявлениям этнической исключительности. Сегодня в нашем мегаполисе наблюдается стабильная межэтническая ситуация. Это стало возможным благодаря своевременно проводимой и слаженной работе государственных органов и этнокультурных объединений. Нами и дальше будут приниматься все необходимые меры по пресечению любых провокаций, нацеленных на подрыв единства и согласия в нашем обществе. Акимам районов совместно с уполномоченными и правоохранительными органами нужно держать на постоянном контроле вопросы обеспечения общественной безопасности и межэтнического согласия. При этом особое внимание мы должны уделить укреплению гражданской идентичности и воспитанию духа патриотизма, проведению комплекса мероприятий по формированию в обществе атмосферы нетерпимости к любым проявлениям этнической исключительности и обособленности, к провокациям и попыткам дискриминации граждан на культурной, языковой, этнической или религиозной почве.

- Сондай-ақ, бұқаралық ақпарат құралдарында және әлеуметтік желілерде ақпаратты-түсіндіру жұмыстары аясын кеңейту өзекті болып отыр. Қоғамдағы бірлік пен келісім атмосферасын нығайтудың маңыздылығы мен мемлкеттік саясаттың басымдықтарын қолжетімді түрде түсіндіріп отыру аса маңызды. Біздің ойымызша Алматы қаласының көптеген тұрғындары үшін, оның ішінде әсіресе жастар үшін қаламызда тұрып жатқан түрлі этностардың әдет-ғұрыптары мен дәстүрлері, олардың қызықты тарихи оқиғалары туралы айтып беретін жобалар өте қызықты болады деп ойлаймыз. Бізге қалалық теле-арнада, әлеуметтік желілерде азаматтық бірегейлік пен қазақстандық патриотизмнің қалыптасуы, мәдениетаралық өзара байланыстар және түрлі этностардың еліміздің дамуы мен өркендеуіне қосып келе жатқан шынайы үлесі туралы хабар беретін жобалар қажет және осындай мазмұндағы контенттер жасау нәтижелі болады. Ол үшін бізде — сапалы адами капитал, сынақтан өткізілген әдістеріміз бен бай тәжірибеміз, этномәдени бәрлестіктер мен жастардың шығармашылық әлеуеті сияқты барша мүмкіндіктер бар!

- Вся работа по исполнению решений XXXIII сессии АНК будет проводиться в тесном взаимодействии структур Ассамблеи с городскими управлениями и службами, акимами районов и Маслихатом, обеспечивая конкретные положительные результаты развития межэтнических отношений и дальнейшее укрепление общенационального единства. Подытоживая свое выступление, хочу отметить, что мы совместно с Ассамблеей продолжим работу по разработке новых социальных и культурных проектов, в том числе по развитию межкультурных коммуникаций, взаимодействию и интеграции гражданской идентификации и казахстанского патриотизма среди населения города Алматы.

Также поднимался вопрос участия этнических СМИ в различных мероприятиях, организованных со стороны акимата города Алматы, взаимодействие властей мегаполиса с журналистами этнической прессы. На все вопросы аким Ерболат Досаев отвечал основательно и обещал своевременно решать задачи, поставленные перед руководством региона.

Кальбинур ХОШНАЗАРОВА

Қапшағай: Қазақстанның туризм жұмағы

Қазақстан - кең даласы, бай мәдени мұрасы және табиғи сұлулықтарымен танымал ел. Осы табиғи сұлулықтардың арасында Қапшағай елдің туризмі үшін үлкен маңызға ие. Қапшағай Алматыдан шамамен 70 шақырым қашықтықта орналасқан және Қапшағай су қоймасымен танымал демалыс орны. Бұл су қоймасы 1960 жылдары Іле өзенінде салынған және аймаққа энергиямен қамтамасыз етіп қана қоймай, керемет рекреациялық аймақ ұсынады.

Қапшағай көлі - бұл аймақтың ең тартымды ерекшелігі. Көлдің мөлдір сулары ыстық жаз айларында салқындануды қалайтындар үшін тамаша орын. Жағажайлар күнге қыздырыну және жүзуді қалайтындар үшін керемет орта ұсынады. Сондай-ақ көл балық аулау және су спортымен де танымал. Джет-ски, желкенді қайық және су шаңғысы сияқты адреналин спорттық қалайтындар үшін көптеген таңдау ұсынады. Қапшағай тек табиғи сұлулықтарымен ғана емес, сондай-ақ көңіл көтеру мүмкіндіктерімен де назар аудартады. Қапшағайда көптеген люкс қонақ үйлер мен демалыс орындары бар. Бұл мекемелер келушілерге жайлы тұру мүмкіндіктерін ұсынып, әр түрлі көңіл көтеру және демалыспен де қамтамасыз етеді. Қапшағай сондай-ақ Қазақстанның Лас-Вегасы ретінде де танымал. Аймақта көптеген казино бар, бұл да түнгі өмірге ерекше реңк қосады. Казинолар тек жергілікті халықты ғана емес, сондай-ақ шетелдік туристерді де тартады. Қапшағай Қазақстанның туризм секторына маңызды үлес қосуда. Аймаққа келетін туристер жергілікті экономиканы жандандырып, көптеген адамдарға жұмыс мүмкіндігін ұсынады. Сондай-ақ Қапшағайдың туристік потенциалы елдің жалпы туризм стратегиясында маңызды рөл атқаруда. Қазақстан үкіметі Қапшағай мен оның айналасының туристік тартымдылығын арттыру үшін әр түрлі жобалар мен инвестициялар жасауда.

Ішкі және Сыртқы Инвестициялар арқылы Потенциалды Арттыру

Қапшағайдың туристік потенциалын одан әрі арттыру үшін ішкі және сыртқы инвестициялар үлкен маңызға ие. Ішкі инвестициялар жергілікті кәсіпорындар мен мемлекеттің аймаққа қатысты жобалары арқылы жүзеге асырылуы мүмкін. Бұл аяда туристік инфрақұрылымды жақсарту, жаңа қонақ үйлер мен демалыс орындарын салу, қолданыстағы мекемелерді жаңғырту және аймақтағы көлік мүмкіндіктерін дамыту сияқты қадамдар жасалуы мүмкін. Сондай-ақ жергілікті кәсіпкерлерді қолдау және туризмге қатысты кәсіпорындарды ынталандыру да маңызды. Сыртқы инвестициялар болса, халықаралық туризм компаниялары мен шетелдік инвесторларды Қапшағайға тарту арқылы қамтамасыз етілуі мүмкін. Бұл аймақтың жаһандық туризм нарығында танымал болуы және тартымды болуы үшін қажет. Халықаралық қонақ үй тізбектерінің Қапшағайда мекемелер ашуы аймақтың әлемдік деңгейде танымалдылығын арттырып, көбірек туристердің тартылуына үлес қосады. Сондай-ақ шетелдік инвесторлардың қатысуымен жүзеге асырылатын үлкен көлемді жобалар аймақтың туризм инфрақұрылымын одан әрі күшейтеді. Қапшағай - Қазақстанның туризм жұмағы ретінде анықтауға болатын аймақ. Табиғи сұлулықтары, көңіл көтеру мүмкіндіктері, мәдени және тарихи байлықтарымен Қапшағай жергілікті халық пен шетелдік туристер үшін тартымды бағыт. Аймақтың туристік потенциалы Қазақстанның экономикалық және әлеуметтік дамуына үлкен үлес қосуда. Ішкі және сыртқы инвестициялардың артуы Қапшағайдың туризмдегі маңызын одан әрі нығайтып, аймақтың тұрақты туризм тұрғысынан дамуын қолдайды. Сондықтан Қапшағайдың одан әрі дамуы үшін қажетті қадамдар жасалып, аймақтың туристік потенциалы толық пайдаланылуы қажет.

Ахмет АТАК

Teşekkürler, TİKA!

Almatı, Kazakistan – Dünya Ahıskalı Türkler Birliği'nin yayın organları olan, Kazakistan merkezli uluslararası AHISKA gazetesi ve Türk Birliği dergisi, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) tarafından sağlanan tam destekle yeni bir döneme giriyor.

TİKA, editoryal ofisin teknik ihtiyaçlarını karşılamak adına bilgisayarlar ve bilgisayar sarf malzemeleri bağışladı. Bu değerli katkı, Dünya Ahıskalı Türkler Birliği'nin yayın faaliyetlerini daha etkin ve verimli bir şekilde sürdürebilmesi için büyük bir adım olarak nitelendiriliyor. Devir teslim töreni, TİKA Orta Asya ve Kafkaslar Daire Başkanı Dr. Ali Özgün Öztürk ve Türkiye Almatı Başkonsolosu Evren Müderrisoğlu'nun katılımıyla gerçekleşti. Törende konuşan Dr. Öztürk, "Ahıskalı Türklerin kültürel mirasını ve güncel sorunlarını dile getiren bu yayınların desteklenmesi, TİKA'nın misyonunun önemli bir parçasıdır. Bu bağışla, Ahıskalı Türklerin sesinin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamayı amaçlıyoruz" dedi. Başkonsolos Müderrisoğlu ise, "Türkiye Cumhuriyeti olarak her zaman Ahıskalı Türklerin yanında olmaya devam edeceğiz. Bu tür desteklerle onların kültürel ve toplumsal gelişimlerine katkıda bulunmaktan gurur duyuyoruz" ifadelerini kullandı. AHISKA gazetesi ve Türk Birliği dergisi, Ahıskalı Türklerin sesi olma misyonuyla yayın hayatını sürdürüyor. Bu yeni teknik donanım desteği ile yayınların kalitesinin artması ve daha geniş bir okuyucu kitlesine ulaşılması hedefleniyor. Bu bağışın, Ahıskalı Türklerin kültürel mirasının korunması ve gelecek nesillere aktarılması yolunda atılmış önemli bir adım olduğu vurgulanıyor.

Dünya Ahıskalı Türkler Birliği'nden Yeni Büyükelçi Sedat Önal'a Ziyaret

Vaşington - Türkiye'nin Vaşington Büyükelçisi olarak göreve başlayan Sedat Önal, Dünya Ahıskalı Türkler Birliği (DATÜB) Amerika BİrleşIk Devletleri Temsilciliği tarafından gerçekleştirilen hoş geldiniz ziyareti ile karşılandı. Samimi bir atmosferde gerçekleşen ziyaret, Amerika'da yaşayan Ahıskalı Türklerin birlik ve beraberlik mesajları ile doluydu.

Ahıskalı Türkler, Büyükelçi Önal'a desteklerini ifade etti. Yeni görevine başlayan Büyükelçi Önal, Ahıskalı Türkler'in bu anlamlı ziyareti karşısında duyduğu memnuniyeti dile getirerek, kendilerinin yanında olduğunu ifade etti. Bölge temsilcilerine hediyeler takdim eden Önal, gelecekte yapılacak ortak çalışmalara olan inancını vurguladı.

Ziyaretin ardından Ahıskalı Türklerin bölge başkanları, Amerika Diyanet Merkezi'nin yeni müşaviri Prof. Fatih Kanca'yı da ziyaret etti. Prof. Kanca'ya yeni görevinde başarılar dileyen Ahıskalı Türkler, Amerika'da yaşayan Türk toplumu için dayanışma ve iş birliği mesajlarını iletti. Bu birlikteliğin güçlendirilerek daha pek çok başarılı çalışmanın gerçekleşeceğine olan inançlarını paylaştılar.

Ahıskalı Türkler, bu anlamlı ziyaretin ve dayanışmanın önemini vurgulamak amacıyla Louisville, Hagerstown, Philadelphia, Lancaster şehirlerindeki derneklerin üyeleri aracılığıyla 150 kurbanlık emanet teslim ettiler. Bu bağış, sadece ziyaretin değil, aynı zamanda Ahıskalı Türklerin Amerika'daki toplumsal dayanışma ve iş birliğinin bir göstergesi olarak büyük takdir topladı. Ahıskalı Türkler'in yeni büyükelçiye gerçekleştirdiği bu ziyaret, Amerika'daki Türk toplumu için bir dayanışma örneği oluştururken, gelecek dönemde yapılacak iş birlikleri için de umut verici bir başlangıç olarak değerlendirildi. Büyükelçi Sedat Önal ve Prof. Fatih Kanca'nın da desteğiyle, Amerika'daki Türk toplumu arasındaki birlik ve beraberliğin daha da güçleneceği ifade edildi. Ayrıca Amerika Birleşik Devlerinde yaşayan Ahıskalı Türk hemşehrilerimizin çifte vatandaşlık hususundaki çalışmalar devam etmektedir.

Dünya Ahıskalı Türkler Birliği Etnospor Kültür Festivalinde Ahıskalı Türk Toplumunu Temsil Etti

İstanbul, Türkiye- Dünya Ahıskalı Türkler Birliği (DATÜB), bu yıl İstanbul'da düzenlenen Etnospor Kültür Festivali'ne katılarak Ahıskalı Türk toplumunu başarıyla temsil etti. Festivale katılım gösteren DATÜB, zengin kültürel mirasını ve geleneklerini tanıtarak büyük ilgi topladı.

Festival kapsamında, Dünya Etnospor Konfederasyonu (DEK) Başkanı Bilal Erdoğan, DATÜB çadırını ziyaret etti. Ziyaret sırasında, Dünya Ahıskalı Türkler Birliği Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov ile bir araya gelen Erdoğan, Ahıskalı Türklerin kültürel değerlerine olan ilgisini dile getirdi.

Görüşmede, Kassanov ve Erdoğan, Ahıskalı Türklerin tarihi, kültürü ve geleceğe yönelik projeleri hakkında bilgi alışverişinde bulundular. Bilal Erdoğan, Ahıskalı Türklerin tarih boyunca yaşadığı zorluklara ve sürgünlere rağmen kültürlerini yaşatmayı başardıklarını vurgulayarak, "Ahıskalı Türkler, tarih boyunca büyük zorluklarla karşılaştılar. Ancak kültürlerini ve geleneklerini koruyarak, gelecek nesillere aktarmayı başardılar. Bu festivalde onların yanında olmak ve kültürel değerlerini tanıtmak bizim için büyük bir onur. " dedi. Ayrıca Erdoğan, festivale katılarak göstermiş oldukları desteklerden dolayı DATÜB Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov'a ayrıca teşekkürlerini bildirdi. Ziyatdin Kassanov ise, Ahıskalı Türklerin dünya genelinde geniş bir diaspora oluşturduğunu belirterek, "Ahıskalı Türkler olarak dünyanın farklı ülkelerinde yaşıyoruz. Ancak nerede olursak olalım, kültürümüzü ve değerlerimizi korumaya devam ediyoruz. Etnospor Kültür Festivali, bu değerleri tanıtmak ve gelecek nesillere aktarmak için önemli bir platform" ifadelerini kullandı. Festival boyunca DATÜB çadırında çeşitli kültürel etkinlikler düzenlendi. Fotoğraflarla Ahıska Sürgünü sergisi, halk dansları gösterileri ve Ahıskalı mutfağından örneklerin sunulduğu etkinlikler, ziyaretçiler tarafından büyük ilgi gördü. Özellikle genç nesillerin kültürel mirası tanıma fırsatı bulduğu etkinlikler, Ahıskalı Türklerin zengin kültürel geçmişini ve yaşadıkları coğrafyaların izlerini taşıyan geleneklerini gözler önüne serdi. Dünya Ahıskalı Türkler Birliği, Etnospor Kültür Festivali'ne katılımının, Ahıskalı Türklerin kültürel kimliğini ve birliğini pekiştirmek adına önemli bir adım olduğunu belirterek, gelecekte de bu tür etkinliklerde yer alacaklarını ve kültürlerini tanıtmaya devam edeceklerini açıkladı.

Қазақстанның жаңа даму стратегиясы: «Мықты аймақтар – ел дамуының драйвері» ұлттық жобасы

«Мықты аймақтар — ел дамуының драйвері» ұлттық жобасы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуын жеделдетуге бағытталған маңызды бастамалардың бірі. Бұл жоба Қазақстанның әр аймағының экономикалық әлеуетін толық пайдалану арқылы елдің жалпы дамуына үлес қосуға арналған.

Ахмет АТАК

Жобаның негізгі мақсаты — өңірлер арасындағы әлеуметтік және экономикалық теңсіздіктерді азайту, аймақтық экономиканы әртараптандыру, инфрақұрылымды дамыту және жергілікті кәсіпкерлікті қолдау арқылы халықтың өмір сүру сапасын арттыру. Жобаның аясында әр аймақтың ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, кешенді шаралар қабылданады.

Экономиканы әртараптандыру өңірлердің тұрақты дамуын қамтамасыз ету үшін өте маңызды. Қазақстанның әр аймағында өзіне тән өнеркәсіптік және ауыл шаруашылық салалары бар. Осы салаларды дамыту арқылы жұмыс орындарын көбейтуге, халықтың табысын арттыруға және ішкі нарықты тұрақтандыруға болады. Мысалы, батыс аймақтарда мұнай-газ өнеркәсібі дамыған, ал шығыс және оңтүстік аймақтарда ауыл шаруашылығы өнімдері кеңінен таралған. Осы салаларды қолдау арқылы аймақтардың экономикалық әлеуетін арттыру көзделіп отыр.

Инфрақұрылымды дамыту — «Мықты аймақтар — ел дамуының драйвері» ұлттық жобасының маңызды бағыттарының бірі. Жолдар, электр желілері, сумен жабдықтау жүйелері сияқты негізгі инфрақұрылымдық объектілерді жаңарту және салу арқылы өңірлердің экономикалық белсенділігін арттыруға болады. Бұл шаралар аймақтар арасындағы көлік қатынасын жақсартып, экономикалық байланыстарды нығайтады. Сонымен қатар, заманауи инфрақұрылым жергілікті тұрғындардың өмір сүру сапасын арттырады.

Жергілікті кәсіпкерлікті қолдау — аймақтардың экономикалық дамуының маңызды элементі. Кіші және орта кәсіпкерлікті дамыту арқылы жаңа жұмыс орындарын ашуға, жергілікті өндірісті өркендетуге және халықтың табысын арттыруға болады. Осы мақсатта кәсіпкерлерге арзан несиелер, гранттар, салықтық жеңілдіктер және басқа да қолдау шаралары қарастырылған. Сонымен қатар жергілікті өндірушілердің өнімдерін ішкі және сыртқы нарықтарға шығару үшін қолайлы жағдайлар жасалады.

Әлеуметтік салада да көптеген жұмыстар атқарылады. Денсаулық сақтау, білім беру, мәдениет және спорт салаларын дамыту арқылы аймақтардағы халықтың өмір сүру сапасын арттыру көзделіп отыр. Бұл бағытта жаңа мектептер, ауруханалар, мәдениет үйлері және спорт кешендері салынып, қолданыстағы нысандарды жаңғырту жұмыстары жүргізіледі. Сонымен қатар, халықтың әлеуметтік әл-ауқатын арттыруға бағытталған бағдарламалар іске асырылады.

«Мықты аймақтар — ел дамуының драйвері» ұлттық жобасы аясындағы мысалдар

Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуын жеделдетуге бағытталған «Мықты аймақтар — ел дамуының драйвері» ұлттық жобасының аясында бірнеше табысты мысалдар бар. Бұл жобаның негізгі бағыттары — өңірлердің экономикалық әлеуетін арттыру, инфрақұрылымды дамыту және жергілікті кәсіпкерлікті қолдау арқылы халықтың өмір сүру сапасын жақсарту. Осы бағыттар бойынша жүзеге асырылған кейбір мысалдар төменде келтірілген.

Түркістан облысындағы аграрлық секторды дамыту

Түркістан облысы ауыл шаруашылығы саласындағы әлеуетін толық пайдалану арқылы экономикалық дамудың жарқын мысалы болып табылады. Жергілікті билік аграрлық секторды дамытуға баса назар аударып, инновациялық технологияларды енгізу, суармалы жерлерді кеңейту және фермерлерге қаржылай қолдау көрсету сияқты шараларды қолға алды. Нәтижесінде, облыста ауыл шаруашылығы өнімдерінің көлемі айтарлықтай артты. Бұл аймақтың экономикалық өсіміне және жергілікті халықтың табысын арттыруға ықпал етті.

Атырау облысындағы мұнай-газ саласын әртараптандыру

Атырау облысы мұнай-газ өнеркәсібінің дамуы бойынша көш бастап тұр. «Мықты аймақтар — ел дамуының драйвері» жобасы аясында облыстағы мұнай-газ саласын әртараптандыру және қосымша құнды өнімдер өндіру шаралары жүзеге асырылды. Мысалы, мұнай-химия кешендері салынуда, бұл тек шикізат өндірумен ғана шектелмей, өңдеуді де дамытуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, жаңа жұмыс орындары ашылып, өңірдің экономикалық тұрақтылығы қамтамасыз етілуде.

Шығыс Қазақстан облысындағы инфрақұрылымды жаңарту

Шығыс Қазақстан облысында инфрақұрылымды жаңарту бойынша ауқымды жұмыстар атқарылуда. Жолдар, көпірлер, электр желілері және су құбырлары жаңғыртылып, жаңа нысандар салынуда. Бұл шаралар аймақтың экономикалық белсенділігін арттыруға және халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға ықпал етті. Мысалы, Өскемен мен Семей қалалары арасындағы жаңа автомобиль жолының құрылысы аймақаралық көлік қатынасын жақсартып, экономикалық байланыстарды нығайта түсті.

Алматы облысындағы туризмді дамыту

Алматы облысы туризм саласындағы әлеуетін толық пайдалану арқылы экономикалық өсімге қол жеткізді. «Мықты аймақтар — ел дамуының драйвері» жобасы аясында облыстағы туристік инфрақұрылым жаңартылып, жаңа туристік нысандар салынды. Мысалы, Көлсай көлдері мен Шарын шатқалы сияқты табиғи көрікті жерлерге қолжетімділікті арттыру үшін жолдар мен демалыс орындары жаңғыртылды. Бұл шаралар аймаққа туристерді көптеп тартып, жергілікті экономиканы нығайтуға ықпал етті.

Қостанай облысындағы ауыл шаруашылығын қолдау

Қостанай облысында ауыл шаруашылығы саласын қолдау шаралары сәтті жүзеге асырылуда. Өңірде ауыл шаруашылығы техникасын жаңарту, суару жүйелерін енгізу және фермерлерге қаржылай қолдау көрсету шаралары қолға алынды. Нәтижесінде, ауыл шаруашылығы өнімдерінің көлемі артты, жаңа жұмыс орындары ашылды және жергілікті тұрғындардың табысы көбейді. Бұл облыстың экономикалық тұрақтылығын қамтамасыз етуге мүмкіндік берді.

Бұл мысалдар «Мықты аймақтар — ел дамуының драйвері» ұлттық жобасының аясында Қазақстанның әр түрлі аймақтарында жүзеге асырылған табысты бастамаларды көрсетеді. Осы жобаның арқасында өңірлердің экономикалық әлеуеті артты, инфрақұрылым жаңартылды және жергілікті кәсіпкерлік қолдау тапты. Бұл шаралар елдің жалпы дамуына үлес қосып, халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған.

Қорытындылай келе, «Мықты аймақтар — ел дамуының драйвері» ұлттық жобасы Қазақстанның тұрақты және теңгерімді дамуын қамтамасыз етуге бағытталған кешенді шараларды қамтиды. Бұл жоба арқылы әр аймақтың әлеуетін толық пайдаланып, елдің жалпы дамуына үлес қосуға болады. Жобаның табысты жүзеге асырылуы Қазақстанның әлемдік аренадағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға, халықтың әл-ауқатын жақсартуға және өңірлердің тұрақты дамуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

КАЗАХСКАЯ ГЕНЕАЛОГИЯ

Популяционная генетика и исторические исследования подтверждают подлинность казахского шежіре. Об этом заявил известный казахстанский историк и писатель Радик Темиргалиев во время лекции «История казахских родов», организованной в городе Усть-Каменогорск мультиплатформенным научно-образовательном проектом Qalam Global.

Как рассказал историк, ранее многие исследователи, включая советских и западных ученых, считали, что феодальная верхушка создавала фальшивые генеалогию и идеологию. В политических целях, для сплочения коллективов, они объявляли контролируемые ими сообщества родственниками. «Из этих позиций мы исходили, я и сам в раннее время, когда читал такие труды, принимал их в веру, потому что, раз такие авторитеты говорят, что мне изобретать», — признался он. Однако в последние годы популяционная генетика опровергла это утверждение.

«Благодаря нашим казахстанским энтузиастам и активистам, именно в Казахстане было обследовано очень много людей, которые сдали ДНК. Эти ДНК были изучены и были выявлены основные гаплогруппы казахского народа», — говорит Радик Темиргалиев. По словам историка, наличие казахских шежіре дало ученым уникальную возможность сопоставить предания и генетику.

«Например, тот или иной казахский род делится на несколько ветвей. Ученые брали ДНК у представителей каждой ветви и определяли, что все они — ветви — восходят к единому предку, который жил относительно недавно, возможно, в XVI-XV веках. Причем по большинству казахских родов и племен выяснилось, что они действительно сформировались на кровно-родственной основе. Казахские шежіре не врут», — сказал автор и лектор Qalam Global.

Исследования опровергли предположения о том, что многие казахские роды — выходцы из разных мест, «слитые» по политическим причинам: «Есть различные версии, например, мол, адаи не имеют отношения к алшынам, так как они — потомки даев, берыши же потомки половецких бурчевичей, а шеркеши вовсе относятся к кавказским черкесам. Но выяснилось, что каждое из этих казахских племен является родственным с соседними ветвями, и вместе они — вероятнее всего потомки одного предка. Как об этом и говорило казахское шежіре, которому до этого не уделяли внимание, которое игнорировали и которое считалось нелепыми сказками, выдуманными стариками». Как водится, из каждого правила есть исключения.

«Например, у найманов или кыпчаков нет единой доминирующей гаплогруппы — они разные. Потому что такие племена не были родами, они были народами, которые когда-то создавали свои государства. И каждый такой народ состоял из родов. Найманы или кыпчаки, которые сейчас в составе казахов, — это осколки тех древних народов», — говорит Радик Темиргалиев.

Во время лекции Qalam Global ученый также рассказал об истории становления науки по изучению казахских родов, формах родоплеменных организаций у кочевников и классовых отношениях казахского народа, а также о родах қырма — представителях других этносов, вошедших в состав казахских родов.

Справочная информация:

Радик Темиргалиев — казахстанский историк и писатель, исполнительный директор общественного объединения «Казахское историческое общество». Автор таких книг, как «Ак-Орда. История Казахского ханства», «Эпоха последних батыров», «Казахи и Россия», «Казахи. Путь предков». Его недавняя монография «Тамга. История казахских племен» стала настоящим бестселлером. Исследования автора охватывают различные стадии становления Казахского государства, историю отдельных родов, их роль в консолидации общества. Анализирует роль выдающихся личностей и обстоятельств, что в итоге повлияли на принятие решений, определивших судьбу страны на века вперед.

Димаш ЗИЯДИН

ҚАЗАҚСТАННЫҢ БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ТҮБЕГЕЙЛІ ӨЗГЕРІСТЕР: МЕКТЕП ҚҰРЫЛЫСЫ ЖӘНЕ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ

Қазақстандағы білім саласындағы жаңалықтарды жіті қадағалап отыратын «Ахыска» газеті ретінде біз еліміздің білім мен тәрбие саласындағы жұмысын мұқият зерделеп келеміз. Соңғы кездері Қазақстандағы білім беру саласындағы түрлі жақсы жаңалықтар орын алып келеді.

Астана қаласы мен Ақтөбе облысындағы мектеп құрылысы мен жаңғырту жобалары еліміздің білім саласындағы табандылығы мен болашаққа деген көзқарасын көрсетеді. Атап айтқанда, «Жайлы мектеп» жобасы аясында жүзеге асырылып жатқан мектептердің оқушыларды заманауи, жайлы және технологиялық жабдықталған білім беру ортасымен қамтамасыз етуінің өзі білім стандарттарын көтеруге белсене кіріскенін аңғартады.

«Жайлы мектеп» жобасы — Қазақстанның білім беру саласындағы түбегейлі өзгерістерінің маңызды бөлігі. Жоба бүкіл республика бойынша заманауи білім беру ортасын құруды жоспарлап отыр. Бұл мектептер оқушыларға тек академиялық тұрғыдан ғана емес, сонымен қатар білім берудің бай тәжірибесін беруге арналған.

«Жайлы мектеп» жобасының басты мақсаты — оқушыларға сапалы білім беру және оның деңгейін көтеру. Осыған орай мектептер салынып, заманауи кабинеттермен және зертханалармен, спорт алаңдарымен, көркемсурет шеберханаларымен және технология кабинеттерімен жабдықталған. Мектептермен қатар мұғалімдердің біліктілігін арттыру жобасы аясында оқу орталықтары да жұмыс істейді.

«Жайлы мектеп» жобасы Қазақстанның білім беру секторының цифрлық трансформациясын жеделдетіп, білім беру деректерін неғұрлым ашық әрі сенімді басқаруды қамтамасыз етпек. Білім беруді цифрландырудың артуымен студенттер оқу өмірін оңай әрі тиімді басқара алады және білім беру жүйесіне көбірек үлес қосады деп күтілуде.

Сондай-ақ су тасқынынан зардап шеккен аймақтарда ұйымдастырылған жазғы мектеп бағдарламасы мен білім беруді цифрлық түрлендіруге бағытталған күш-жігерді атап өтуге болады. Бұл бағдарламалар студенттердің оқуын үзіліссіз жалғастыруға және білім сапасын арттыруға бағытталған.

Астанада білім беру инфрақұрылымын дамытудағы алып қадамдар

Астана — Қазақстанның астанасы және ең ірі қалаларының бірі. Жыл сайын 20 000-нан астам оқушы бірінші сыныпқа баратын бұл қарқынды қала білімге өте мұқтаж. Осы сұранысты қанағаттандыру және қаланың білім беру инфрақұрылымын нығайту үшін Астанада ауқымды мектеп құрылысы жобалары жүзеге асырылуда.

Бұл қажеттілікті өтеу жолындағы маңызды қадам — қалада 32 мектептің салынуы. Бұл жобалардың ең қызықты тұсы — жыл соңына дейін 23 мектептің құрылысы аяқталады деп жоспарланған. Оның 15-і «Жайлы мектеп» ұлттық жобасы аясында жүзеге асырылуда. Жобаның мақсаты — оқушыларды заманауи, ыңғайлы және технологиялық жабдықталған білім беру ортасымен қамтамасыз ету.

Мектеп құрылысы мемлекеттік және жеке мектептерді қамтиды. Жаңа мектептердің жалпы сыйымдылығы 20 мыңнан астам оқушыны құрайды деп күтілуде. Бұл жобалардың аяқталуымен Астананың білім беру инфрақұрылымын нығайтып, студенттерге жақсы мүмкіндіктер беру жоспарлануда.

Астанада салынып жатқан бұл ауқымды мектеп құрылыстарының қаладағы білім сапасын арттырып, болашақ ұрпаққа жақсы білім беруде маңызы зор. Осы жобалардың аяқталуымен Астана білім беру саласындағы бәсекеге қабілетті позициясын одан әрі нығайтып, оқушыларға жақсы болашақ ұсынады.

Ақтөбе облысының білім саласында үлкен серпіліс: 24 жаңа мектептің құрылысы аяқталуда.

Ақтөбе облысы білім беру саласында маңызды трансформация процесіне аяқ басты. Өңірде білім сапасын арттыру және оқушыларға жақсы мүмкіндіктер жасау үшін 24 жаңа мектеп салынып, жыл соңына дейін аяқталады деп күтілуде. Оның 14-і «Жайлы мектеп» ұлттық жобасы аясында жүзеге асырылуда. Қалған 10 мектеп жергілікті бюджеттен қаржыландырылады.

Облыс әкімі Асқар Шахаров мектеп құрылысының сапалы әрі уақытылы аяқталуын қамтамасыз ету үшін мердігерлерге қатаң бақылау орнатылатынын баса айтты. Жаңа мектептер аймақтағы білім сапасын арттырып, оқушыларға жақсы мүмкіндіктер береді деп күтілуде.

Ақтөбе облысының білім саласына салынған инвестиция өңірдің білім беру инфрақұрылымын нығайтуға және оқушылардың білім алуына жақсы мүмкіндіктер беруге бағытталған. Жаңа мектептер салынып бітсе, өңірдегі білім сапасы жақсарып, оқушылар жақсы білім алады деп күтілуде. Осы жобалардың аяқталуымен Ақтөбе білім беру саласындағы бәсекеге қабілетті позициясын одан әрі нығайтып, өңірдің жас тұрғындарына үздік білім береді. Бұл әзірлемелер аймақтың білім беру әлеуетін арттырып, аймақтың болашақтағы жетістіктеріне оң ықпал етеді.

Су тасқынынан зардап шеккен аймақтарға жазғы мектеп ұйымдастырылды

Су тасқынынан кейін Қазақстанның әртүрлі аймақтарында білім беру саласында маңызды қадам жасалды: су тасқынынан зардап шеккен аймақтарда оқушылар үшін жазғы мектеп ұйымдастырылатыны айтылды. Қазақстанның Оқу-ағарту министрі Ғани Бейсембаев су тасқынынан зардап шеккен аймақтардағы оқушылар үшін арнайы бағдарлама жүзеге асырылатынын мәлімдеді.

Бұл бағдарлама бойынша су тасқынынан зардап шеккен 3581 оқушы жазғы уақытта емтиханнан босатылып, білім алады. Осылайша, бағдарлама оқушылардың оқуын үзіліссіз жалғастыруын және білім сапасын арттыруды көздейді.

Білім министрі Бейсембаев өз мәлімдемесінде су тасқынынан зардап шеккен аймақтардағы оқушылардың оқуын жалғастыруы үшін қажетті шаралар қабылданғанын атап өтті. Соның аясында оқушылардың жаз айларында оқуын жалғастырып, жіберіп алған пәндерін өтуі үшін жазғы мектеп бағдарламасы ұйымдастырылатынын айтты.

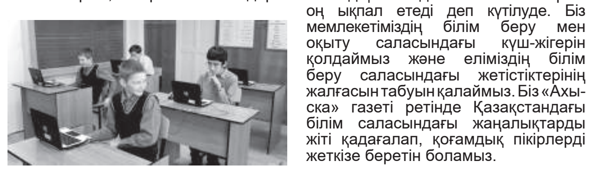

Бұл бағдарламаның мақсаты — су тасқынынан зардап шеккен оқушылардың оқуын үзіліссіз жалғастыру және білім сапасын арттыру мүмкіндігін қамтамасыз ету. Жазғы мектеп бағдарламасы оқушылардың академиялық өміріне кері әсерді барынша азайтып, олардың қалыпты оқу әрекеттерін қалыпты түрде жалғастыруға мүмкіндік береді деп күтілуде.

Қазақстандағы орта білім беру жүйесінде цифрлық трансформация басталады

Қазақстанның Оқу-ағарту министрлігі еліміздің білім саласын цифрландыруды жеделдету және білім беру деректерін неғұрлым ашық басқару үшін маңызды қадамдар жасауда. Осыған байланысты eGovMobile қосымшасына білім беруді цифрландыруды қолдау үшін жаңа мүмкіндіктер қосылды.

Жаңа «Білім туралы ақпарат» цифрлық құжаты студенттер білім алатын мекемелерді құжаттау арқылы қағаздағы құжаттарды алмастырады. Бұл студенттердің білімі мен өткен курстарын құжаттауды жеңілдетеді және сенімдірек етеді. Сонымен қатар, ғылым қызметінің арқасында білім беру деректері қолжетімді болды. Бұл студенттер туралы ақпаратты, білім

деректерін жылдамырақ әрі қауіпсіз басқаруға мүмкіндік береді.

Бұл қадамдар Қазақстанның білім беру секторының цифрлық трансформациясын жеделдетіп, білім беру деректерін неғұрлым ашық әрі сенімді басқаруды қамтамасыз етеді деп күтілуде. Білім беруді цифрландырудың артуымен оқушылар өздерінің академиялық өмірін оңай әрі тиімді басқара алады және білім беру жүйесіне үлкен үлес қосады деп күтілуде.

Қазақстанның білім беру саласындағы бұл маңызды қадамдары еліміздің алдағы жетістіктеріне оң ықпал етеді деп күтілуде. Біз мемлекетіміздің білім беру мен оқыту саласындағы күш-жігерін қолдаймыз және еліміздің білім беру саласындағы жетістіктерінің жалғасын табуын қалаймыз. Біз «Ахыска» газеті ретінде Қазақстандағы білім саласындағы жаңалықтарды жіті қадағалап, қоғамдық пікірлерді жеткізе беретін боламыз.

Алматы әкімі құрылыс нысандарына барды

Ахмет АТАК

Жаңалықтар бөлімі, Алматы — Алматы қаласы жаңару мен жаңғырудың бел ортасында. Қаланың әкімі Ерболат Досаевтың бастамасымен, көптеген әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар жүзеге асырылуда. Осы аптаның басты жаңалықтары ретінде Әуезов ауданындағы «Тигрохауд» базарының жаңғыртылуы, ескі аулалардың күрделі жөндеуден өтуі, жаңа студенттік жатақхананың ашылуы және жер үсті өткелдерінің жөнделуі қарастырылды.

Төменде аталған жобалар туралы толық мәліметтер берілген. Алматыдағы «Тигрохауд» базары жаңғыртылып, сатушылар мен сатып алушылар үшін қолайлы жағдай жасалады Алматы әкімі Ерболат Досаев жұмыс сапары барысында Әуезов ауданындағы «Тигрохауд» базарын жаңғырту барысымен танысты. Бұл жаңғырту сатушылар мен сатып алушылар үшін заманауи және ыңғайлы жағдай жасауға бағытталған. Қазіргі уақытта екі қабатты сауда орталығының іргетасы құйылып жатыр, ал жаңғырту нәтижесінде жұмыс орнының саны 100-ден 160-қа дейін көбейміек. Жобаның жоспары бойынша, сауда нысанына баратын жолдарға асфальтбетон төселіп, кіреберістер мен алаңдарға тротуар плиталары орнатылады. 40 көлікке арналған тұрақ, заманауи желдету және жарықтандыру жүйелері, санитарлық тораптарға қолжетімділік, демалыс аймақтары қарастырылған. Жобаның құрылыс-монтаж жұмыстары 2024 жылдың сәуір айында басталып, 2025 жылдың қазан айында аяқталады деп жоспарлануда.

Алматыдағы ескі аулалар күрделі жөндеуден өтеді Ерболат Досаев Әуезов ауданындағы Жандосов көшесіндегі бірнеше ауланың күрделі жөндеуімен танысты. Аудан әкімі Абзал Егембердиев жөндеу жұмыстары маусым айында басталып, қазан айында аяқталатынын хабарлады. Жөндеу жұмыстары барысында спорттық және балалар ойын алаңдары жаңартылып, демалыс аймақтары жабдықталады. Аула тұрғындары әкімге алғыс айтып, орта жастағы адамдарға арналған тренажерлер орнатуды сұрады.

Алматыда жаңа инклюзивті студенттік жатақхана ашылады Ерболат Досаев «Нархоз» университетінің Narxoz Housing жаңа жатақханасының құрылысымен танысты. Жатақхана құрылысы университет аумағында жүргізіліп, 2023 жылдың тамыз айында аяқталады деп күтілуде. Жаңа оқу жылында пайдалануға берілетін жатақханада 424 орындық заманауи бөлмелер, асхана, медициналық орталық, интернетке қолжетімді коворкинг-аймақ, және оқуға арналған қоғамдық кеңістіктер қарастырылған.

Әуезов ауданында жер үсті өткелдері жөнделеді Алматы әкімі Ерболат Досаев Әуезов ауданындағы жер үстіндегі бес жаяу жүргіншілер өткелінің күрделі жөндеу жұмыстарымен танысты. Сайын көшесі мен Райымбек даңғылының өткелдері 10 жылдан астам уақыт бұрын салынған және содан бері жөнделмеген. Жоба аясында өткелдерде тік көтергіштер, жаңа жарықтандыру жүйелері, бейнебақылау камералары орнатылып, қоғамдық қауіпсіздік арттырылатын болады.

Бұл жобалар Алматының дамуы мен тұрғындарының өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған маңызды қадамдар болып табылады.

Ahıskalı Ali'de bu Zaferde seviner
Azerbaycan Cumhuriyeti
Sabirabad
İlçesi Bulaklı Köyü
Selimov Ali Ömer Oğlu

HELALDIR SANA

(Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a)

Allahlı Kuranlı bir Parti kurdun.
Her işe başlarken Allah'ı andın
Ayetle Hadisle işini kurdun
Mert Adamsın Erdoğan-Helaldır
Sana

Kurduğun partiyle girdin meydana
Bu meydan Er meydanı dedin
dünyaya
Duyurdun ki beşten büyüktür
Dünya
Mert Adamsın Erdoğan-Helaldır
Sana

Allah Kuluna yürü deyince
Sabırla yürüdün millet önünde
İslam Alemine bir lider oldun
Mert Adamsın Erdoğan-Helaldır
Sana

İmam hatiplileri beğenmediler
Muhtar bile olamassın dediler
En sonunda Cumhur'a Başkan da
oldun
Mert Adamsın Erdoğan-Helaldır
Sana

Tek millet, tek Bayrak, tek Vatan,
tek Devlet
Her yerde her zaman şiarın oldu
Ayrım yapmadan millete, dine
nede ki insana
Mert Adamsın Erdoğan-Helaldır
Sana

Parti kapatmaya dava açtılar
Marmaray'a da çok hor baktılar.
Köprü ile külliye yapma dediler.
FETÖ ya da Darbeye de sessiz
kaldılar

Adalet'e Adaletsiz yürüyüş yaptılar.
Aynaya bakarak sana Faşist dediler.
Milli iradeden uzak olanlar
Yabancı maşaya alet olanlar

Milletin desteği güç verdi sana
Beraber yürüdün yağan yağmurda
Vatana, Millete hizmetkar oldun
Mert Adamsın Erdoğan-Helaldır
Sana

15 Temmuz bir Darbeydi devlete
Bir çağrınla millet döndü sipere
Mert oğlanlar şehit oldu Vatan'a
Mert Adamsın Erdoğan-Helaldır
Sana

Her zaferin, her emelin Dünya'ya
bir numune
Görmeyenler görmez olsun hak
yoludur devam et
Türk Oğluyum Ahıskalı Aliyim
Mert Adamsın Erdoğan-Helaldır
Sana

REİSİM

Çalışarak gündüz –gece
Uzun ince bir yol aldın
Ulaşmak için son hedefe
Usanmadan yorulmadan

Hak yoludur davam dedin
Asrın eseridir hava limanın
Kıtadan kıtaya Avrasya tünelin
Yavru vatana ulaştı suyun

Türkiyeyi dolaşdı hızlı trenin
Ulaştı karaya mavi vatan gazın
Dünyayı dolaştı milli Otomobili
Togg-un
İndi denize TCG –ANADOLU
Gemin

Uçuştu Semada İHA SİHA
ANKA-1 1 1-lerin
Mizan terazidir milletin gözü
AK partiye ak oldu
Türkiye-nin yüzü
Seçimden seçime zaferle coştun

Bu coşkuyu görenler oldular şaşkın
Cumhur ittifakı Bekasıdır
Türkiye-nin
Millet ittifakı muhalifeti dir
Türkiye-nin
Ders alacak bölücüler bu seçimde
Türkiye-den

Uzak dursun şer odaklar
Türkiyeden
Cumhur ittifakında birleşti Vatan
sevenler
Karaları nettir "Reisle yola davam
dediler"
Türkiyenin Şahlanma bekası-dır bu
Seçimler

ЖАҢА ЗАҢ - ҚАЗАҚ ТІЛІН ДАМЫТУҒА ЖАҢА ҚАДАМ

Тілдің дамуына үлес қосатын - ақпарат көздері екені даусыз. Тәуелсіздік алған жылдары қазақ тілді басылымдардың саны көп болған жоқ. Оның себебін мамандар сұраныстың аздығымен байланыстырған еді. Алайда жылдан жылға қазақ тілді баспалар мен телеарналардың қатары арта берді. Бұған дейін Қазақстанның ақпарат саласы 1999 жылы шыққан "БАҚ туралы" Заңымен негізгі құқықтарын айқындаған еді. Алайда биыл "Масс-Медиа туралы" Заң жобасы былтырдан бері Парламентте талқыланды.

Олжас ӘБДІХАЛЫҚ

Мемлекет басшысы 2022 жылғы 16 наурыздағы Жолдауында: «Тәуелсіз әрі жауапкершілігі жоғары бұқаралық ақпарат құралдары болмаса, қоғамды одан әрі демократияландыру мүмкін еместігіне сенімдімін. Сондықтан мемлекеттің міндеті, қоғамның сұранысын және медиасаланың даму үрдісін ескере отырып, БАҚ туралы заңды қайта қарау керек» деп Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі алдына салалық заңнаманы жетілдіру міндетін қойған болатын. Бүгінде «Масс-медиа туралы» заң жобасының тұжырымдамасы әзірленіп, ашық НҚА (нормативтік-құқықтық актілер) сайтына 27 қаңтарға дейін жария талқылауға шығарылды.

Рас, соңғы жылдары дәстүрлі БАҚ-тың бағыты концептуалды тұрғыда өзгеріп жатыр. Жаңа медиа түсінігі қалыптасты. Бұл ретте Медиа заңнаманы қайта қарау уақыт талабынан туындағанын атап өткен жөн. Ақпарат және қоғамдық даму министрі Дархан Қыдырәлінің айтуынша, халықаралық тәжірибелер ескеріліп, масс-медиа туралы заң жұртшылық талқылауына шығарылған. Заң жобасын әзірлеуге білікті заңгерлер мен сарапшылар тартылған.

Заң жобасы аясында журналистердің мәртебесін көтеру, мемлекеттік ақпараттық саясатты қаржыландыру тетіктерін реформалау, өзін өзі реттеу институтын дамыту, телерадио хабарларын тарату саласындағы трендтерді өзгерту жоспарланған. Ақпаратқа қол жеткізу мәселелері туралы заңға түзетулер әзірленді. Ұсынылған өзгерістер азаматтардың ақпаратқа қол жеткізу құқығын заңсыз шектейтін мемлекеттік органдардың жауапкершілігін күшейтеді. Сондай-ақ газеттерді тарататын «Қазпошта» мен қағазды бір көзден тікелей жеткізу мәселесі бойынша да алдағы уақытта келісімдерге қол жеткіземіз. Тек заңнама емес, оқыту мәселесі де назардан тыс қалмауы қажет. Өйткені медиасауаттылық бәрімізге қажет. Журналистерге білім керек. Медиаға түрлі шабуыл жасалып жатады. Манипуляцияға өзіміз түсіп қалмау үшін ақ пен қараны ажырата алатын деңгейде болуымыз керек. Сондықтан қолына қалам ұстаған жандар әрдайым шындықтың жағында жүруі тиіс. Қазіргі уақытта журналистерге арналған басқосуларды көбейтіп жатырмыз. Мұның барлығы тәжірибе алмасу, біліктілікті көтеру үшін маңызды. Ақпараттық доктрина талқылаудан өтті, сондай-ақ ақпарат саласын дамытудың 2023-2027 жылдарға арналған тұжырымдамасын дайындауға кірістік, — дейді министр.

Заң жобасы көпшіліктің талқылауына шығарылғандықтан, құжат мазмұнымен кез келген адам танысып, пікір қалдыра алады. Ашық НҚА сайтында жарияланған заң жобасының тұжырымдамасымен біз де танысып шықтық. Құжат 78 баптан тұрады екен.

Көпшіліктің түсінбей отырғаны — 33-бап. «Баспасөз қартасы» деп аталады және ондай картасы бар тілшіге 35-бап («Баспасөз картасын алған журналистің құқықтары мен міндеттері») арқылы жеке құқық берілген. Бұл «Журналистің құқықтары мен міндеттері» деп аталатын 28-баптан неге бөлектенгенін түсіне алмадық, дейді журналистер.

Буған дейін журналистер мемлекеттік органдардан ақпарат алу мәселесін жиі көтеріп жүрді. Ақпарат жедел берілмегендіктен, мақаланың маңыздылығы жойылып, тұрғындар да жедел ақпараттан қағылатын. Қазір журналистің ақпаратқа қолжетімділігін қамтамасыз ету маңызды қадамдардың бірі болып тұр. Бұл ретте, заң жобасында сұраныс хатқа жауап беру мерзімін қысқарту көзделіп отыр. Қолданыстағы нормада ол 7 күн болса, ұсынылған құжатта 5 күн деп көрсетілген. Бұл әрине, БАҚ өкілдері үшін заң жобасының жағымды бір тұсы.

Құжатта сөз, шығармашылық бостандығына, өз көзқарастары мен сенімдерін баспа арқылы және өзге де нысанда білдіруге, ақпараттарды заңда тыйым салынбаған кез келген әдіспен алуға және таратуға Конституцияда кепілдік берілгені назарға алынған. Мемлекеттік органдар, қоғамдық бірлестіктер, лауазымды адамдар, масс-медиа өрбір азаматты оның құқығы мен мүддесіне қатысты құжаттармен, шешімдермен және ақпарат көздерімен танысу мүмкіндігін қамтамасыз етуге міндетті. Бұл ретте масс-медиа терроризмге қарсы іс-қимылды іске асыратын мемлекеттік органдарға жөрдемдесуге міндетті. Мемлекеттік құпияларды немесе заңмен қорғалатын өзге де құпияны құрайтын мәліметтерді жария етуге, экстремизмді немесе терроризмді насихаттауға және ақтауға, терроризмге қарсы операцияларды жүргізу кезеңінде олардың техникалық тәсілдері мен тактикасын ашатын ақпаратты таратуға, есірткі, психотроптық заттарды, сол тектестер мен прекурсорларды, жарылғыш заттар мен қолдан жасалған құрылғылар, сондай-ақ қатығездікті, зорлық-зомбылықты және порнографияны насихаттауға тыйым салынады.

Сондай-ақ құжатта осы заңның мақсаты үшін бұқаралық ақпарат құралдары және бұқаралық коммуникация құралдарында насихаттау деп Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынған ақпарат туралы қоғамдық оң пікірді қалыптастыру және (немесе) шектеусіз адамдар тобын құқыққа қарсы әрекет жасауға неміс әрекетсіздікке итермелеу үшін көзқарас, фактілер, дәлелдер және өзге де, оның ішінде әдейі бұрмаланған ақпаратты тарату түсінілетіні ескертілген.

Құжатта масс-медиа саласындағы мемлекеттік реттеу мен уәкілетті органдардың қызыреті де қарастырылған. Буған қоса заң жобасында балаларды телерадиобағдарламаларды тарату кезінде қорғау мәселесі де көтерілген. Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі қолданыстағы «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» ҚР Заңы ескіргенін, қазіргі заманның легіне сәйкес келмейтінін және масс-медиа саласындағы қоғамдық қатынастардың қазіргі заманғы талаптарын толық қанағаттандырмайтынын ескере келе, сөз бостандығы құқығын нығайтуға және қамтамасыз етуге бағытталған мемлекеттің жаңа қағидаттары мен кепілдіктеріне негізделген Қазақстанда осы құқықты шектеудің нақты шарттарын, ең алдымен, Интернет желісінің сегментінде қамтитын заң қабылдау қажет екенін алға тартып отыр. Осыған орай жаңа заңда сөз бостандығы, пікір плюрализмі мен мемлекеттік қауіпсіздікті, қоғамдық тәртіпті, халықтың денсаулығы мен өнегесін қалыптастыруға бағытталған қажетті шектеулер арасындағы тепетеңдікті белгілейтін түбегейлі жаңа схеманы бекіту ұсынылған.

Шын мәнінде, журналистердің тек құқықтық мәртебесі емес, олардың қоғамда алатын орны анық болуы керек. Мұндай заңы жоқ елдер де бар. Бірақ біздің елдегі жағдайға қарасақ, заң қажет. Өйткені жаңа қоғамның жаңа талаптары бар. Соны ескеруіміз керек. «Масс-медиа туралы» заңда тек журналистер емес, оларға деген қоғамның қатынасы да реттелуге тиіс. Сол үшін де ол көкейкесті. Бұл заңда тәуелсіз, тәуелді журналист деген ұғым болмауы керек. Анығын айтсақ, бұлар — социалистік қоғамнан қалған түсінік. Журналист халықтың тілегін, мұң-мұқтажын жеткізіп, шындықты объективті түрде жариялап отыруға міндетті. Шын мәнінде, билік пен халыққа ықпалы болатын БАҚ өкілдеріне мемлекет қолайлы жағдай жасауға тиіс. Заңның ең негізгі міндеті де осыдан өрбиді. Сондықтан біз аталған заң жобасын журналистерді кең ауқымда талқылауын қалар едік. Кәсіби мамандардың пікір-ұсынысын енгізу маңызды.

Бүгінде барлық қазақ газеттерінің өз сайты бар. Олардың бірқатары Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінде ақпарат агенттігі — портал ретінде тіркелген. Мұндай порталдарды күн сайын көптеген материал жарияланады. Рейтинг анықтаудағы кейбір олқылықтарға қарамастан, сайтқа кірушілер саны көбейіп келеді. Демек қазақша контентке сұраныс артып жатыр. Сайт газетке қарағанда ақпаратты жылдам таратады. Аудиториясы да ауқымды. Телевизия өнімін де дайындай алады.

«Jas Qazaq» газетінің бас редакторы Срайыл Смайылдың айтуынша, газет сайтындағы «Jas Qazaq TV» тапсырыс бойынша видеосюжет, ролик, деректі фильм түсіріп жүр. «Тележурналист ретінде де айтайын, сапасы басқалардан кем түспейді. Газеттер жанындағы осындай сайттарды жеке БАҚ ретінде қарастырып, егер олардың рейтингі, күнделікті сайтқа кірушілер көрсеткіші бойынша

➤

талапқа сай келіп жатса, неге тапсырыс бермеске? Бұл қазақтілді сайттардың материалдық жағдайының жақсаруына, ең бастысы, олардың ақпарат кеңістігінде бәсекеге қабілетті болуы үшін көбірек ізденуіне, мемлекеттік тілде сапалы дүниелерді көбірек дайындауына ықпал етер еді.

Көптен бері айтылып келе жатқан журналист мәртебесі жөнінде. Қазір біздегі журналистік ұйымдар белсенді емес, әркім өз бетімен жүр. Кейбір елдердегідей, тікелей тілші қауымның әлеуметтік мәселелерін шешумен айналысатын кәсіподақ ұйымы да жоқ. Мен 10 жыл бойы Түркияның мемлекеттік ақпарат агенттігінде («Anadolu») тілші болып жұмыс істедім. Сонда көргенім — бұл елде журналистер кәсіподақтың қолдауына қоса, Үкімет тарапынан көзделген қоғамдық көлікте тегін жүру, музей, көрме секілді мәдениет нысандарына тегін кіру, коммуналдық төлемақы бойынша жеңілдіктерге ие. Әзербайжанда тек журналистерге арналған тұрғын үйлер салынып жатыр. Бізде осының бәрі болмаса да, тілші ағайынның баспанаға жеңілдікпен қол жеткізуі және қызмет барысында қоғамдық көлікті тегін пайдалануы сияқты мәселелер оң шешімін тапса, дұрыс болар еді», дейді Срайыл Смайыл.

«Масс-медиа туралы» заң жобасын әзірлеу бойынша құрылған жұмыс тобының мүшесі Жұлдыз Әбділданың айтуынша, заң жобасының қазақша мәтіні пысықтай түсуді қажет етеді. «Атам заманнан тілшілер қосыны деп жүр едік, енді ол «корреспонденттік пункт» болып кетіпті. Калька аударма көп. Мазмұнына келсек, біріншіден, журналистерге карта беру деген түсініксіз. Фриланста жүрген, белгілі бір ұжымда жұмыс істемейтін журналистер журналист болып саналмай ма сонда? Ол карта «журналистика факультетін бітірген, үш жыл еңбек өтілі бар адамға беріледі екен. Немесе журналистика факультетін бітірмеген жағдайда бес жыл еңбек өтілі болуы керек. Сонда оған дейін «картасыз» журналист бола ма? Аккредиттеуге қатысты да солай. Журналистерге еркіндік беру емес, керісінше, оларды көбірек бақылауда ұстауға басымдық беріліп кетпесе екен», дейді ол.

Заң жобасында: «Азамат Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен бұқаралық ақпарат құралының редакциясымен еңбек немесе өзге де шарттық қатынастарда болу және кәсіби қызметін жүзеге асыру кезеңінде журналист мәртебесіне ие болады» делінген. Сонда уақытша жұмыссыз жүрген журналистің мәртебесі қандай болмақ?

«Егер журналист (бұқаралық ақпарат құралдарының өкілі) аккредиттеу ережелерін бұзса не өзін аккредиттеген мемлекеттік органдардың, қоғамдық бірлестіктер мен ұйымдардың іскерлік беделіне нұқсан келтіретін, шындыққа сәйкес келмейтін мәліметтерді таратса, оның аккредиттелуі күшін жоюы мүмкін» делінген. Бұл журналистің үкіметті, билікті сынағаны үшін аккредитациядан айырылуы мүмкін екенін көрсетпей ме?», деп сұрақ қояды Ж.Әбділда.

«Масс-медиа туралы» заң жобасының тұжырымдамасы қоғамның қызу талқысына түсті. Солай болуы да заңдылық. Бастысы — ұсыныстар назарға алынса болғаны. Алдағы уақытта қабылданатын заңда журналистің этикалық-құқықтық нормаларымен қатар әлеуметтік жағдайы да назардан тыс қалмауға тиіс екені жиі айтылып жүр. «Журналистерге сот, прокуратура, ішкі істер, адвокат, нотариус сияқты нақты мәртебе беретін кез келді. Ең алдымен, журналистің жеке мәртебесі туралы қағидаттарды анықтап алып, жаңа заңда нақтылап белгілеу керек. Журналист деген кім? Заң бойынша мемлекет оны қалай қорғайды? Оны қорғауға кім кепілдік береді? Жаңа заңның ішінде осындай кепілдіктер туралы мәселе тайға таңба басқандай етіп жазылуы қажет». Көпшіліктің пікірі осыған саяды.

Заң жобасындағы тілге қатысты норма орыс тілін мемлекеттік тілмен бір қатарға қойып қарастырмайды, оны Қазақстандағы түрлі ұлт өкілдерінің тілінен артық көрмейді. Сондай-ақ өркімнің ана тілін пайдалу құқығын кемсітпейді, керісінше мұны қамтамасыз етуге заңнама шеңберінде жағдай жасалады делінген. «6 сағаттық уақыт аралығы» түсінігін енгізу арқылы, бұдан былай мемлекеттік тілдегі теле- және радиобағдарламалар көрсетілімі аз мезгілге, мәселен түнгі уақытқа ығысып қалмайды. Бұл тұтастай алғанда тілдік саясаттағы батып қадамдардың бірі деп айтуға тұратын құқықтық жаңалығы.

Заң жобасының өлеулі жаңалығы — ҚР аумағында мемлекеттік тілде хабар тарататын отандық теле, радиобағдарламалардың апта сайынғы көлемі уақыты жағынан 2025 жылғы 1 қаңтардан бастап 55 пайызынан кем болмайды, ал 2027 жылғы 1 қаңтардан бастап бұл талап алпыс пайызға көтеріледі.

«Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» заңда 2000 жылдар басында телебағдарламалар үшін тілге қатысты 50/50 пайыз нормасы қабылданды. Арада 24 жыл өтсе де бір пайыз көбейту туралы норма болған жоқ.

Оның үстіне, Қазақстанның тіл саясатын дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдасында 2029 жылы республика бойынша қазақ тілінде сөйлейтіндер үлесі 84 пайызға, орталық мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік тілде іс жүргізу үлесі 94 пайызға жетеді деп жазылған. Ал Тұжырымдаманы іске асыру жөніндегі іс-қимыл жоспарында мемлекеттік телеарналарда мемлекеттік тілде көрсетілетін телебағдарламалар үлесі 2024 жылы 72 пайыз, ал 2029 жылы 84 пайыз болады делінген.

Өрине Qazaqstan телеарнасы бұл талапты 100 пайыз көлемінде орындап отыр. Ал басқа мемлекеттік телеарналарда бұл талап қаншалықты орындалып жатыр деген сұрақ туындайды. Менің пікірімше, мемлекеттік тілдегі теле-радиобағдарламалар мен отандық өнім үлесі жоғарыда аталған жоспарға негізделуі керек еді. Себебі елімізде мемлекеттік тілдің қолданыс аясын кеңейту үшін мақсатында бюджеттен қомақты қаржы бөліп, түрлі іс-шараларды жүзеге асырылады. Нәтижесінде қазақша сөйлейтін қауым үлесі артуы керек,телебағдарламалар үлесі қазақша сөйлейтіндер үлесінен кем болмауы керек деп ойлаймын.

Депутаттар да 70 пайыз мемлекеттік тілде, 30 пайыз басқа тілдерде болуы керек деп пікір білдірген. Бірақ атқарушы билік өкілі бұл ұсынысты үкімет қорытындысына сұрады. Үкімет бүгінгі қалыптасқан ахуалды, ұлттық мәселелерді, ішкі, сыртқы саясатта болып жатқан жағдайларды ескеріп, кезең-кезеңімен жүзеге асыру, яғни 2025 жылы 55 пайыз, 2027 жылы 60 пайыз, содан кейін ары қарай қажет болып жатса, тағы қосымша өзгертулер енгізейік деген қорытынды шығарды. Депутаттар сол қорытындымен келісті.

Енді Масс-медиа туралы заң жобасы Сенат қарауынан өтті. Құжат Президентке қол қоюға жіберіледі.

ДА НЕ ОСКУДЕЕТ РУКА ДАЮЩЕГО

В середине июня правоверные всего мира отмечают один из популярных праздников, который в нашей стране называется Курбан айт. В этот праздничный день в каждом доме накрывается праздничный дастархан, где блюдо из свежего мяса придает силу и энергию. В селе Туздыбастау Талгарского района Алматинской области Туздыбастауский филиал Республиканского этнокультурного центра уйгуров Казахстана во главе с генеральным жигит-беши Омаржаном Хошназаровым провели благотворительную акцию для детей и родителей детей с ограниченными возможностями.

Жигит-беши (общественная должность среди уйгурского населения) села Туздыбастау Омаржан Хошназаров совместно с Советом аксакалов, Женского совета во главе с Банум Будиновой, местным депутатом Шаагзам Купидиновым, религиозными деятелями Арупжаном Искаковым, Абдуллам Маматсаитовым, Асан Вахаповым и другими щедрыми меценатами села пригласили более 50 детей и их родителей на благотворительный обед в честь священного праздника Курбан айт. Для дорогих гостей во дворе Шаагзам Шарахуновича накрыли щедрый дастархан с вкусными угощениями, детям подарили

различные игрушки: пистолетики, куклы, шахматы, планшеты для рисования. Также раздавали мороженое, и каждому из приглашенных гостей вручили в конверте денежное вознаграждение.

- В этот день мы принесли в жертвоприношение 6 баранов, собирали денежные средства для подарков и приобретения остальных продуктов питания для дастархана. Также решили угостить дорогих гостей сочным шашлыком из баранины. Хочу особо отметить, что Туздыбастауский сельский филиал республиканского уйгурского этнокультурного центра очень активно и сплоченно работает. Во время мусульманского поста в течение 30 дней последовательно раздавали продуктовые корзины всем малоимущим семьям села, вне зависимости от национальности и вероисповедания. Ежегодно для первоклашек уйгурского класса организовываем акцию «Дорога в школу», где приобретаем школьные формы и канцелярские принадлежности. Кроме этого, помогаем провести благотворительные концерты и ярмарки в поддержку тяжелобольных, которые нуждаются в срочном лечении за рубежом. Наша общественная организация совместно с местными органами власти решают различные вопросы солидарности и благосостояния населения. Надеюсь, сегодняшний праздник понравился нашим маленьким гостям — говорит Омаржан Абдумажитович.

Кальбинур АБДУРАШИТ

КАК ДЕТИ ПРОВОДЯТ КАНИКУЛЫ

Каждое лето в нашей стране работают пришкольные лагеря для полезного досуга детей. На днях ученики третьего класса средней школы № 31 имени аль-Фараби села Туздыбастау Талгарского района Алматинской области посетили Государственный историко-культурный заповедник-музей «Иссык» в городе Есик Енбекшиказахского района.

В рамках пришкольного лагеря была организована экскурсия для 25 детей из трех классов. Ребята с большим интересом ознакомились с экспонатами музея. Каждый сезон длится по две недели, где ребята занимаются спортом, творчеством и подтягивают свои знания по различным школьным предметам. Классная руководительница 3 класса Мервангул Хошназарова выразила благодарность сотрудникам музея и оставила отзыв.

Кстати, летом текущего года по всей стране работают 10 743 летних лагерей отдыха. В том числе, пришкольных — 10 138, круглогодичных - 16, сезонных — 187 и 407 палаточных и юрточных. 240 тысяч ребят смогут отдохнуть в загородных круглогодичных лагерях, 2,6 млн — в оздоровительных центрах, 75 тысяч — в палаточных и юрточных и 10 тысяч — в пришкольных.

К примеру, в Северо-Казахстанской области дети смогут отдохнуть в 204 пришкольных, 253 тематических и 7 юрточных лагерях. Чтобы научить ребят выживать в дикой природе, правильно поставить палатку, разжечь костер и при необходимости оказать первую медпомощь, в области разобьют 27 палаточных лагерей. Во Дворце школьников откроется летняя академия, а по месту жительства будут работать 30 организаций дополнительного образования и 25 дворовых клубов. В Павлодарской области этим летом будут работать 11 загородных лагерей, 300 пришкольных, почти 470 профильных лагерей, в Экибастузе организуют этноаул, а в районе Аккулы разместятся юрточные и палаточные лагеря. В Астане будут работать 97 пришкольных лагеря и 75 профильных по интересам учащихся. Для детей, увлеченных спортом, при школе-центре дополнительного образования № 43 будет работать лагерь «Ақ желкен». Палаточный лагерь «Батыр» расположился на территории Центра детско-юношеского туризма и краеведения. Вместе с тем, в регионах реализуются уникальные проекты по организации летнего отдыха: «Ұлы Дала кереметі», «Jas galym», «Гастро туризм», «Бір күн қалада», «Гостевая семья».

Школьники из социально уязвимых слоев населения могут рассчитывать на бесплатные путевки. 600 тысяч детей из этой категории планируется отправить на отдых в лагеря и еще более пяти тысяч детей из регионов, пострадавших от паводков. При поддержке фонда «Қазақстан халқына» 20 тысяч школьников 5—8-х классов отправятся в летние лагеря. Для них будут функционировать 30 лагерей с благоприятными условиями для полноценного физического, психологического и морально-нравственного развития. Критерии отбора лагерей и единую образовательную программу утвердил Комитет по охране прав детей министерства просвещения РК.

София АЮПОВА

Детское творчество

НАЦИОНАЛЬНЫЕ ШТРИХИ В ДЕТСКОМ ТВОРЧЕСТВЕ

Ученики средней школы № 31 имени аль-Фараби Талгарского района Алматинской области во время отдыха в пришкольном лагере создавали творческие работы. Их творения в виде рисунков и аппликаций выполнены в национальном духе. Ведь идея национального образования вытекает из сегодняшней потребности и жизненной необходимости. На данном этапе национальная идея реализуется путем освоения патриотического опыта, заложенного в моральных нормах и национальных ценностях, созданных казахским народом, признания национальных этнокультурных традиций и обычаев, уважения к истории. Основное направление национальной идеи — воспитание совершенной, патриотической личности, сформировавшей национальное сознание и способной сочетать родные и общечеловеческие ценности.

«Сегодняшнее молодое поколение должно воспитываться на основе национальных ценностей с детства, то есть с раннего возраста. Назрела необходимость внедрения в содержание образования ценностей нашего национального кодекса, философских идей казахских мудрецов и ученых, воспитания подрастающего поколения. Недаром президент нашей страны питает большую веру в творческую молодежь Казахстана, заявляя: «Если у молодежи будет горячее сердце, амбициозная гордость и высокий дух, то эта страна будет высокоразвитой!» Так считает учительница начальных классов Айгуль Омарова. Ниже вы можете ознакомиться с работами учеников.

Кальбинур ХОШНАЗАРОВА

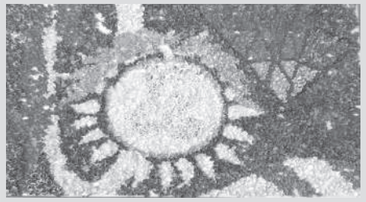

AHISKA AHISKA GAZETESİ «АХЫСКА» ГАЗЕТІ 21 Haziran 2024 Sayı 25 21 Маусым 2024 ж. № 25 15

СПОРТ

ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Согласно Концепции развития высшего образования и науки Казахстана на 2023—2029 годы, основным вектором развития научной деятельности КазНУ им. аль-Фараби является сохранение фундаментальных направлений исследований, с одновременным ростом междисциплинарных и прикладных исследовательских и международных проектов.

Реализуя на практике модель исследовательского университета, основываясь на результатах своих фундаментальных исследований, формируя механизм модернизации казахстанской экономики, КазНУ стремится стать «университетом мирового уровня». В нем функционирует уникальная научно-инновационная инфраструктура, где на основе кластерного подхода выстроен эффективный технологический коридор. В прошлом году научная инфраструктура университета пополнилась новым подразделением. Был создан Институт мозга, где проводятся научные исследования на стыке точных, естественных и социально-гуманитарных наук по когнитивной, клинической и молекулярной, вычислительной и прикладной нейронауке.

В текущем году Казахский национальный университет имени аль-Фараби отмечает 90-летие со дня основания, который начал с открытия Научно-производственного центра Chemical Coating Innovations для обеспечения спроса со стороны промышленного сектора. На данный момент университет сотрудничает с 55 вузами Китая, и впервые в январе КазНУ провел крупную научно-инновационную выставку в городе Урумчи. Совместно с Синьцзянским институтом экологии и географии в марте на факультете географии и природопользования состоялось открытие совместной лаборатории по технологиям дистанционного зондирования и их применению. Также на базе вуза открылся научный Центр устойчивого развития и рационального природопользования (УРиРП). В его состав входят 10 лабораторий. Новый проект реализуется в рамках программы целевого финансирования МНиВО РК «Устойчивое развитие природно-хозяйственных и социально-экономических систем Западно-Казахстанского региона в контексте зеленого роста: комплексный анализ, концепция, прогнозные оценки и сценарии». Научный центр исследует вопросы климата и моделирования, цифровой картографии и прикладной геодезии, GlobalSky (инновационная лаборатория атмосферных исследований), устойчивого туризма, анализа качества водных ресурсов, геоинформационного анализа деградации ландшафтов, геодезических и социально-экономических исследований, экологической безопасности, экологии почв, мониторинга окружающей среды и устойчивого развития.

Центр инженерных компетенций в области промышленной робототехники и роботизации развивается в рамках грантовой программы «Консорциумы производственного сектора: Центры компетенций». Центр предоставляет стартапам площадку для демонстрации и испытания концепции роботизации технологических операций. В лаборатории «НИИ проблем экологии»» проводят высококачественное и надежное тестирование и анализ продуктов и материалов в соответствии с международными стандартами качества.

В текущем году в университете реализуются 48 международных проектов и 28 научно-исследовательских работ в рамках хозяйственных договоров с организациями и предприятиями, 290 проектов грантового финансирования МНВО РК, 11 — программно-целевого финансирования МНВО РК. Среди них 119 проектов молодых ученых и «Жас Ғалым». В настоящее время важнейшим фактором, определяющим конкурентоспособность отдельного государства, является эффективное использование имеющихся ресурсов, в том числе, молодых людей, увлеченных наукой и составляющих мощнейший интеллектуальный потенциал нации.

Статья в научном журнале является основным элементом системы современной научной коммуникации, в рамках которой научные журналы выступают проводниками университет-

ской науки и ученых на международный уровень. Вестники КазНУ серии «Химическая», «Физическая» и «Математики, механики и информатики» в 2023 году получили импакт-фактор базы Web of Science и пополнили индексируемый список журналов в этой базе. Кроме того, в этой базе индексируются два англоязычных журнала КазНУ: «International Journal of Biology and Chemistry», «International Journal of Mathematics and Physics. В этом году наукометрическая база данных Scopus также пополнилась двумя журналами КазНУ: «Physical Sciences and Technology» и «Вестник КазНУ. Серия Математики, механики и информатики». Из 17 отечественных журналов, входящих в международные базы данных Web of Science и Scopus, 6 — журналы КазНУ. Ежегодно в КазГУ проводится конкурс инновационных проектов студенческих бизнес-инкубаторов. В университете действуют более 20 Start-up компаний. Руководство университета оказывает всестороннюю поддержку стартап-компаниям, осуществляемую через студенческие бизнес-инкубаторы на факультетах и технопарк.

Впервые в Казахстане изготовлен опытный образец прибора и получен патент на изобретение «Прибор для регистрации теллурических токов и способ измерения теллурических токов». В прошлом году университет заключил договор о сотрудничестве между филиалом АО «Казахстанская компания по управлению электрическими сетями «KEGOC» «Алматинские межсистемные электрические сети». Проводится совместный проект «Разработка критериев оценки воздействия на магистральные линии электропередач и нефтегазотрубопроводы геомагнитно индуцированных токов».

В прошлом году на диссертационных советах нашего университета защитились 143 докторанта. Функционирует 18 диссертационных советов по 75 образовательным программам, 37 направлениям подготовки кадров. Тематика диссертаций тесно связаны с национальными государственными программами и целевыми республиканскими научными и научно-техническими программами и соответствуют приоритетным направлениям развития науки.

Продолжается реализация программы постдокторантуры. Подготовка постдокторантов осуществляется в рамках программы «Жас Ғалым» и за счет грантов университета. В этом году впервые по программе министерства науки и высшего образования и «Отбасы банка» 32 молодых ученых получили жилье. Обладателями премии в области науки «Лучший научный работник» 2023 года стали 2 ведущих ученых в области «Естественные науки» и 1 в области «Гуманитарные науки и искусство», а также 2 лауреата Государственных научных стипендий для выдающихся и 4 молодых ученых.

Реализация стратегических задач на ближайший год, таких как: концентрация усилий ученых для дальнейшей разработки проектов грантового и программно-целевого финансирования, грантов крупных международных фондов и организаций, совершенствование качества и наращивание количества публикаций научных результатов и международных рейтинговых журналах — позволит совершить переход в исследовательский университет. Таким образом, в университете сформирована система управления знаниями, объединяющая собственные и международные электронные базы данных, что даст возможность активно использовать при проведении научных исследований, а также совершенствуется комплексная система мониторинга научно-исследовательской деятельности подразделений и материального стимулирования публикационной активности научно-педагогических работников.

Кальбинур ХОШНАЗАРОВА

Оруч - чемпион!

Недавно в городе Кызылорде в культурно-спортивном комплексе «Евразия» прошел открытый чемпионат области по Араши ММА среди детей, юношей, юниоров и молодежи.

В чмпионате участвовал Оруч Аскеров из нашего Сарыагашского района и занял первое место. Мы все поздравляем Оруча и желаем не останавливаться на достигнутом, стремиться к большему, всегда быть удачливым и успешным. Поздравляем с уверенной победой. Ты был, бесспорно, лучшим и заслужил самое почетное место лидера. Желаем не терять хватки и с тем же упорством добиваться все новых вершин, побед и целей.

Алмосман КАРАЕВ,
Сарыагашский ТЭКЦ
«Ахыска»

AHISKA
№ 25 (993)
21 HAZİRAN 2024 / 21 МАУСЫМ 2024 Ж.

Yayın Sahibi / Меншік иесі
«Gazeta «AHISKA - АХЫСКА» ЖШС

Kurucu / Негізін қалаушы
Ziyatdin Kassanov
Зиятдин Касанов

Yayın Kurulu Başkanı: Редакциялық кеңес төрағасы: Ziyatdin Kassanov Зиятдин Касанов

Yayın Kurulu: Редакциялық кеңес: Adzhimurat Isaev Алибек Керимов Alibek Kerimov Васил Исмаилов Vasip Ismailov Алипаша Караев Alipasha Karaev Тофик Ахмедов Tofik Ahmedov Ибрагим Турки İbrahim Turki

Genel Yayın Yönetmeni: Бас редактор: Rovshan Memedoglu Ровшан Мамедоглу

Yazı İşleri Müdürü: Бас редакторын орынбасары: Ahmet Atak Ахмет Атак

Editör: Әдеби редактор: Gina Takisheva Джина Такишева

Muhabirler: Тілшілер: Kalbinur Khoshnazarova Кальбинур Хошназарова

Tasarım: Дизайн: Oksana Krasnozhonova Оксана Красножонова

Gazete, Kazakistan Cumhuriyeti Kültür ve Enformasyon Bakanlığı tarafından 9 Ekim 2008 tarih ve №9528-G ile tescil edilmiştir.

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2008 жылғы 9 қазанда № 9528-Г тіркелді.

Haftalık süreli yayın
Апта сайын шығады

Yönetim Yeri / Редакция мекенжайы

050002, Kazakistan Cumhuriyeti, Almatı, Dzhangildina Cad., 31
050002, Қазақстан Республикасы, Алматы қ-сы, Жангилдина к-сі, 31

Telefon / Телефон
+7 (727) 339 24 15

E-Posta / Э-пошта
ahiska60@mail.ru

Basım Yeri / Баспа орны
«Дауір» РПБК» ЖШС
Алматы қ-сы, Қалдаяқов к-сі, 17
Тел.: 273-12-54, 242-45-20

SİPARİŞ / ТАПСЫРЫС
№ 3077

TİRAJ / ТИРАЖ
2 000 adet / дана

Editörler, yazarların makale ve reklamlarının içeriğinden sorumlu değildir. Yazarın makaleleri editoryal görüşleri temsil etmez. "AHISKA" gazetesinde yayınlanan materyal ve fotoğrafların kopyalanması veya düzenlenmesi için yazı işleri müdürlüğünden yazılı izin alınması ve gazeteye atıfta bulunulması gerekmektedir.
Редакция авторлар мақалалары мен жарнама мазмұнына жауап бермейді. Автордың мақалалары редакция көзқарасын білдірмейді. «АХЫСКА» газетінде жарияланған материалдар мен фотосуреттерді көшіріп немесе өңдеп басу үшін редакциядан жазбаша рұқсат алынып, газетке сілтеме жасау міндетті.

KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ AHISKA TÜRK KÜLTÜR MERKEZİ'NİN ULUSLARARASI YAYINI
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ «АХЫСКА»ТҮРІК ЭТНОМӘДЕНИ ОРТАЛЫҒЫНЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БАСЫЛЫМЫ

6+ – 6 жастан асқан балаларға арналған

16 21 Haziran 2024 Sayı 25 21 Маусым 2024 ж. № 25 REKLAM ЖАРНАМА AHISKA GAZETESİ «АХЫСКА» ГАЗЕТІ AHISKA